

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУҢУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

ОГНИ НЬУРБЫ

12+

2023 сыл
От ыйын
13 күнэ
Чэппиэр
27 №
(12051)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствога, Ньурба улууһун «Ньурба» («Огни Ньурбы») хаһыат редакцията» автономнай тэрилтэ

Бары күүһү — окко!

От ыйын 12 күнэ - Бөтүрүөп таңара күнэ. Өбүгэлэрбит ходуһаҕа Бөтүрүөп таңара иннинэ эбэтэр ый ортотун аһардан баран, от сиппитин, сибэккилэммитин кэnnэ киирэр үгэстээхтэрэ.

От охсуутун Бөтүрүөпкэ диэри саҕалаабатахтарына, абааһылар муньахтарын аһардан баран охсолоро. Окко маассабыдык Борокуоппайап күнүттэн киирэлэрэ.

Быйыл дьон отугар эрдэ киирдэ. Тэрллийлээх хаһаайыстыбалар бары киирбиттэрэ, 60-ча чааһынай дьон оттуу сылдыаллар. Бүгүнгү туругунан 60-ча туонна оту оттоотулар. Быйыл от үнүүтэ үчүгэй.

Нэдиэлэ сонуннара

Олобу-дьаһабы хаачыйы

Улууска бүгүнгү туругунан баһаар тоҕката суох. График быһытынан АН-2 көтөн бэрэбиэркэ ыталлар. Ааспыт нэдиэлэҕэ Бүлүү федеральной суолугар икки массыына саахала тахса сырытта. От ыйын 5 күнүгэр 748 км Вольво бензовоз Дьокуускайга баран иһэн түннэстибит диэн иһитиннэри кирибит. Цистерната кураанах буолан ньиэп бородууктатын тохтуута бэлиэтэммэтэ. От ыйын 6 күнүгэр 724 км погрузчиктыраахтыр күбүөккэ түспүтүн туһунан иһитиннэри кирибит. Икки түбэлтэ-бэ суоппардар эмсэбэлээбэтилер.

От ыйын 6 күнүгэр Түмүк нэһилиэгиттэн гр. Т. сүппүтүн туһунан иһитиннэри кирирдэ. 5 киһилээх Быһыһыр сулууса этэрээтэ тахсан үлэлээтэ. Сүппүт киһи киһэ Хангалас нэһилиэгэр баар, туруга этэнгэ диэн эттилер.

Этингнэх ардах кэмигэр чабылҕан Өнгөлдөттөн чугас телевышкара түһэн Өнгөлдө, Чуукаар нэһилиэгтэригэр Билайн сибээс барда. Умайбыт сапчааһын уларыттылар. Билингги туругунан быстах кэмгэ икки нэһилиэк олохтоохтору Ростелеком линиятыгар холбонон олоролор.

Үөрэх эйгэтэ

2023-2024 үөрэх дьылыгар бэлэмнэни үлэтэ саҕаланна. Билигин чугас сытар нэһилиэгтэргэ үөрэх эбийиэктэрин тутар хамыһыһа тахсан үлэли сылдыар. Хатыы оскуолатыгар хапытаальнай өрөмүөн үлэтэ бара турар.

ОГЭ түмүктэрин өссө даһаны күүтүбит. Билингги туругунан быһа холоон 115 оҕо улуус үрдүнэн кэккэ предметтэри туттарбакка сылдыар, аны күһүн хаттаан туттарыахтара. Баһыйар үгүстэрэ математика предметин кыай-баттара бэлиэтэнэр.

Суол оҥоһуута

Маалыкай - Хатыы массыына суола ыраах даһаны сытарынан, элбэх үрэхтэр быһа сүүрэллэринэн сибээстээн

сайынны сырыыга элбэх харгыстары үөскэтэр.

2020-2022 сылларга "Партнер" ХЭТ Маалыкай-Хатыы суолугар өрөмүөн үлэтин ыытта. 44.066.820 солкуобай сууммаҕа бырайыактамыт үлэ бүтүн бүтэн турар.

Ааспыт күһүнгү ардактар содуллартыгар, сир инчэбэй тонмут буолан, ону таһынан сезон уларыытыгар сир сийгинээби муус уулан, өрө үлүбүт учаастактар үөскээбиттэр. Быйылгы сааспыт үгүс уулаах-хаардаах этэ, инньэ гынан өрөмүөннэммит суолу уу хайыта суурайан, эбии бөбүргөтүү үлэтэ барда.

Быйылгы дьылга маньык кыһалҕа Маалыкай-Хатыы эрэ өтүгэр буолбакка, үгүс суол учаастагар бэлиэтэннэ. Холубур, Быһытгаах - Чуукаар - Киирэп массыына суола уу суурайан алдыаппыт буолан, билинггитэ манан сыры тохтоон турар. Бу хайысханан билигин халаан уута алдыаппыт суолларын өрөмүөннүүр үлэ барар.

Көһнөрү өрөмүөн бу кыһалҕаны оңуоха-маньаха эрэ диэри быһаарар кыахтаабын өйдүөх тустаахпыт. Инчэбэй буорун хостоон, кытаанах матырыяаллары туһанан олохтоохтук оҥоһулуннабына, суол үйэлээх буолар. Оройун иһинээби суолбут устата уопсайа 405 км, мантан аңарын кэриэтэ өрө үлэн тахсыбыт, хайыта суураллыбыт буолан, хапытаальнай өрөмүөнү эрэйэр. Онтон 1 километир суол өрөмүөнэ 45 мөл. солк. тэннэһэринэн суоттаан көрдөххө, уопсайа 9 млрд. кэринэ үп көрүлүүн наада. Ол иһин суол оҥоһуутун үлэтэ барыта биридэ буолбакка, сылынан тырыллан ытытылар.

Тыа хаһаайыстыбата

Үгүт туттарыта билингги туругунан былааны таһынан бара турар. Былырыннгыны кытары тэнгээн көрдөххө кээмэйэ быйыл арыый кыра. Хотонорго Ньурбатаабы ветеринарнай управление үлэһиттэрэ дезинфекция үлэтин ыыта сылдыаллар. Бу сайын этин-

тэн икки сүөһү өллө. Хорула аттыгар баар Сибиир язватыттан өлбүт сүөһүлэр көмүллэ сытар сирдэригэр үчүгэй күрүө оҥоруоха наада диэн ветеринарнай сулууса управлениетын салайааччыта Матрена Иванова эттэ.

Ньурба куорат

Куоракка өрөмүөн үлэлэрэ ытытыла тураллар, билингги туругунан Западнай микрооройуонга ууну түһэри үлэтэ түмүктэннэ. Турбалар кэлэллэрин күүтэллэр. Лесная, Березовая, Озерная, Набережной уулуссаларга үлэ барар. Билигин Пионерскай уулуссага ууну ыыта сылдыаллар. Салгыы Вертолетка мкр график быһытынан тийиэхтэрэ.

"Лягушатник" диэн ааттаах Нюрбинка үрэх сөтүөлүүр сиригэр өрөмүөн үлэтэ түмүктэннэ. Бу саас халаан уута тоҕо сүүрбүтүн оҥордулар, итиэннэ носуостарын өрөмүөннэттилер. Билигин Роспотребнадзортан уу анаалыһын түмүгүн күүтэллэр. Санитарнай нормаҕа эппиэттэһэр буоллабына сөтүөлүүргэ көңүл бэриллибэ.

Былырын кыайыт ППМИ бырайыага олоххо киирэн пааркаҕа эрчиллэр сир оҥоһуута саҕаланыахтаах. Маны тэнгэ быйылгы кыайыт бырайыактарга - пааркаҕа парковкаланар сир, Никифор Семеновка пааматыннык, Геройдар аллеяларыгар харчы хомууута бара турар.

Ыччат бэлиитикэтэ

Ньурбатаабы ыччат дьыалатын уонна имидж бэлиитикэтин салаата ыччаты патриотическай иитии уонна ыччат судаарыстыбаннай бэлиитикэтин сайыннарыы эйгэтигэр 1.565.810 солк. суумалаах "Саха сирин ыччата - 2023" күрэххэ кыайан субсидия ылла.

Быйыл СӨ Ил Дархана Айсен Николаев көбүлээһининэн олохтоох буддьүөккэ анаан 50 мөл. солк. суумалаах субсидия көрүлүбүтэ.

Лена ПЕТРОВА.

Бүгүнгү нүөмүргэ:

Канализационнай-ыраастыыр ситим тутуутун болпуруоһа ханна тийдэ?

стр. 2

Доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго эбии кыах бэрилиннэ

стр. 2

Эдэр салайааччы тэтимнээхтик үлэтин саҕалаата

стр. 3

Евдокия Васильева эрдээх санаатын күүһүнэн

стр. 4

Хатыыга тутуу барыыта

стр. 6-7

— Сонуннар —

Кыайыны-хотууну баҕаран туран атаардылар

Ньурба улуунун 39 спортсмена адаптивной спорт көрүнүгөрүгө ытыллар спартакиадага кытта барда. От ыйын 12-16 күннэригэр кэрэ айылбалаах Амма сиригэр "Дьулуур" XIV адаптивной успорка күрэхтэни ытыллар. Спартакиада Ил Дархан Айсен Николаев дыһалынан, адаптивной успорду, доруобуйаларыгар хааччахтаах дьонго чэбдигирдэр үлэни сайыннарар, чөл, чэгиэн олобу киэниик тарбатар соруктаах ытыллар. Барыта 890 спортсмен, 95

тренер, 200 тахса ыалдыт Саха сиригэр 24 улууттан кэлэрэ күүтүлэр. Бүгүн Комсомольскай болуоссакка үөрүүлээх быһыыга-майгыга спортсменнарбытын улуус баһылыга Алексей Иннокентьев, улуус баһылыгын солбуйааччыта Наталья Петрова, норуодунай депутат Владимир Прокопьев, СӨ Ил Дарханын сүбэтигэ Георгий Балакшин, спорт управлениетын салайааччыта Роберт Алексеев кыайыны-хотууну баҕаран туран атаардылар.

Аатырбыт Мэнгэдьэк биэтин кымыһынан күндүлээтилэр

Красноярскай кыраайга Эбэнки оройуонугар бэйэбит курдук уу сахалыы саналаах, култууралаах Дьэһиэй сахалара 1628 сыллаахтан ололорлор.

Быйыл Дьэһиэй бөһүөлөгэ төрүттэммитэ 395 сылын бэлиэтиир улахан тэрээһингэ от ыйын 8, 9 күннэригэр Саха сиригэр 20 киһилээх делегацията баран кыттыны ылла.

Ыраах сиргэ ааттаан туран биһиги

Ньурбабыт аатырбыт Мэнгэдьэк биэтин кымыһын илдэ баран олохтоохтору күндүлээтилэр.

Мэнгэдьэк сылгылар бөдөнгөрүнэн, күүстээхтэринэн суон сурабыраллар. Биэтин кымыһа эмиэ ураты ингэмтэлээбинэн аатырар.

Билингни туругунан Бордон нэһилигэр баар Степан Васильев аатынан Мэнгэдьэк отделениетыгар уопсайа 345 сылы иитилэн турар.

Канализационнай-ыраастыыр ситим тутуутун боппуруоһа ханна тийдэ?

Бу нэдиэлэбэ канализационнай-ыраастыыр ситим тутуу боппуруостарын тула сүбэ мунньах ытыллына. Сууккаба 1000 куб ыраастыыр ситим тутуутун боппуруоһа турбута хас даҕаны сыл буолла. Кыһыннары-сайыннары куорат канализационнай ууга тобо баран, туолан элбэх кыбартыралаах дьыэлэргэ ололор дьон үгүс кыһалҕаны көрсөр.

Куорат дыһалтата ситим тутулуохтаах сирэ чааһынай киһи киэнэ диэн көнүл биэрбэккэ, оройуон сууттанан, кыайан, сирэ быһаарылыбыта. Маны тэнэ, Октябрьскай нэһилиэк олохтоохтору уопсастыбаннай истиилэргэ турба ааһар сиригэр уларытыаха диэн, бырайыагын санаттан онотторон, эбии 8 км кэригэ эбэн, ыраастамыт уу Нефтебаза кэннинэн Бүлүү эбэбэ түһэр гына онгоһуллан өссө сылтан ордук бириэмэ аасыта. Салгыы былырын сайын үгүсү кириэн холубунай дьыала тэриллэн, Прокуратура сыл кэригэ бэрэбиэркэ ытыллытын түмүгэр, буруйу оноруу биэргэммэтэ диэн дьыаланы саппытара. Онон билигин дьэ этимнээх үлэтэ саҕаланыахтаах.

Ханнык баҕар баарабай тутуу саамай элбэх бириэмэни, сыраны ылар үлэтэ бырайыактааһынга, экспертизатын аһардаһынга сытар. Мунньахха Самара куоракка баар "Эколог-Проектстрой" ХЭТ тэрилтэ отчуоттаабытынан экспертнэй арыаллааһына 80 % бүтэн турар. Судаарыстыбаннай эспэртиизэбэ 2 нэдиэлэ кэригинэн ытыллыахтаахтар, эбии бэлиэтээн суох буоллабына биир ыйынан түмүктэниэхтээх.

Билингни туругунан Ньурбаба 34,9 мөл. солк. суумалаах оборудованиета кэлэн сытар - 17 устуука емкостар, мешалкалар уонна да атыттар.

Ньурбаба Комсомольскай уулуссаба уонна Энергетик кыбаарталга икки кыра коллектордар туруохтаахтар. Барыта түмүлэр улахан тутуу урукку ипподром утары

эргэ гаражтар оннуларыгар буолуохтаах. Ирбэт тунноох сиригэр учуоттаан туран, улахан турбала бары сылытар кабеллаахтар, эбийиэгэ бэйэтэ сыбаайаба турар.

Комсомольскайга 1,9 км, Энергетиккэ 500 м усталаардаах икки коллектор уонна ыраастамыт ууну эбэбэ түһэрэр 7,8 км улахан турба ситимин бырайыага 90 % бүтэн турар. Маны таһынан тутуллар сирдэригэр инженернэй-геологическай, инженернэй-тугуу, инженернэй-экологическай, инженернэй-геодезическай чинчийи үлэлэрэ барытара.

Эрдэтээннигэ эргиллэн ыллаахха, 2018 сыл ахсынны 24 күнүгэр "Ньурба оройуона" МО, "ЖКХ Альтернатива" ХЭТ уонна СӨ Бырабытыластыбата үс өрүттээх Концессионнай Сөбүлэнгэ илии багтаабытара. Тутуу суумата 253 427 785 солк. сыаналаммыта.

Мунньахха Ньурба улуунун баһылыга Алексей Иннокентьев, солбуйааччыта Василий Семенов, оройуон депутаттарын Сүбэтин бэрэсэдэтэлэ Сергей Евсеев, Ньурба куорат баһылыга Геннадий Игнатьев, Октябрьскай нэһилиэк баһылыга Семен Корякин, "ЖКХ Альтернатива", "Эколог-Проектстрой" тэрилтэ туустаах исписэлиистэрэ кыттыныны ытыллар.

Сайдыылаах үйэбэ олоробут диибит уонна күн бүгүнүгэр диэри кирдээх ууну хас эмэ килэмэтир тэйиччи сытар сиргэ массыналарынан таһан сүкүүүбүт. Ньурбаба элбэх кыбартыралаах дьыэлэр тутуллаллар, быйыл 4 дьыэ үлэбэ кириэхтээх. Манна бастатан туран, инженернэй ситим сөпкө онгоһуллубут буолуохтаах. Нэһилиэнньэ өтүттэн ууну экономиялаан тутуу баар буолуон наада. Аһыах сыллаабыта иһэр уугутун атыылаһан иһиэхит диилэрин күлэн кэбиһэр этилэр. Билигин оннук үйэбэ көспүпүтүн өйдөөбөккө да хааллыбыт.

Канализационнай ыраастыыр ситим үлэбэ киридэбинэ сайдыы өтүгэр биир улахан хардыы онгоһуллубуа.

Доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго эбии кыах бэрилиннэ

От ыйын 8 күнүгэр Ньурбатаабы Социальной харалта управлениетын иһинэн доруобуйаларынан хааччахтаах, аҕам саастаах дьонго уонна нэһилиэнньэбэ аһаан медицинскэй тэрил уларсыкка биэрэр пуун үөрүүлээх арыллыта буолла.

Саха сиригэр үрдүнэн манньк пуун 8 улууска арылынна. Ирина Находкина салайааччылаах Социальной харалта үлэһиттэрэ манньк пуун арылларыгар элбэх үлэни ытыттылар. Барыта 39 тэрил кэллэ: баттык, тирэхтээх тайахтар, кэлээскэлэр, элбэх функциялаах ороннор.

Ньурбатаабы Социальной харалта управлениетын салайааччыта Ирина Находкина:

- Бүгүнтү күн туругунан биһиги улуустуугар 2386 үлэ, 90 тыыл, 29 байыаннай дьайыы бэтэрээннэрэ бааллар. Ону таһынан доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго уонна аһааннара 1876, онтон 237 оҕолор. Онон манньк пуун олус наадалаах, нэһилиэнньэ наадыыгыта улахан. Биһигиттэн даҕаны, Ньурбатаабы Киин балыһаттан эмиэ элбэх киһи медицинскэй тэрил уларсыкка ылаары ыйыталаһар. Холбура, атахтары чэппит дьон аһыах ый баттык тайаһынан тутталлар. Атылаһаахтары сыаната урдүк, онон быстах кэмгэ уларсаллара ордук табыгастаах буолар.

Бастатан туран, инбэлииттэр анал ыраагыраамаба кириэхтэрин наада, бу киһи манньк тэрилгэ наадыр диэн. Оччотугар 3 ый босхо уларсаллар. Нэһилиэнньэбэ кыра төлөбүрдээх буолар, тарыбын билигин олохтуу иликтэр. Быһа түһэн эттэхпинэ ыйга 100 солк. иһинэн.

Инбэлииттэр уопастыбаларын бэрэсэдэтэлэ Александр Алексеев:

- Манньк пуун Ньурбаба арыллыбытыттан олус үөрэн уонна долгуйан турабын.

Биһиэхэ икки баттык тайахтаахпыт былдыаһык, халын уочарат. Дьоммут дьонго-сэргэбэ тахсыахтары, бырааһынныктарга, тэрээһиннэргэ сылдыахтары олус баҕараллар. Ону кэлээскэ суоҕа, сыаната үрдүгэ олус атахтыр. Онон оройуонмут дыһалтатыгар, Социальной харалта үлэһиттэригэр инбэлииттэр уопастыбаларын аатыттан улахан махталбытын биллэрэбит. Биһиэхэ улахан болҕомто ууралларын сыаналыбыт.

Ульяна Попова, Сүлэ олохтооҕо:

- Биһиги бу күнү күүппүпүт ыраатта. Мин ийэм I группалаах инбэлиит. Ийэбин көрөрбөр-истэрбэр бастакы бириэмэбэ элбэх функциялаах орон биһиэхэ билигин олус наада. Барыта киһи үөйбэтэх өтүттэн буолар, ким даҕаны эрдэттэн бэлэмнэмэт. Маны тэнэ кэлээскэ сакаастаабыппыт, онтубут кэлиэр диэри бу уларсан таһан эрэбин. Манньк пуун арылларын истэн, олус үөрэн тутта уочаракка турбуппут уонна бастакынан тиксэн уларсыкка илдэ баран эрэбин.

Пуун арыллыбытынан улуус баһылыгын социальной боппуруостарга солбуйааччыта Наталья Петрова, Ньурбатаабы Киин балыһа кылаабынай сиэстэрэтэ Аида Федорова, В.А. Петрова аатынан Ньурбатаабы улуустар икки ардыларынаабы интернат-дьыэ дириэктэрэ Изамира Семенова, Ньурбатаабы улуустар икки ардыларынаабы дьыэ кэргэнгэ уонна оҕо бөбө көмөнү оноруу комплекснай киинин дириэктэрэ Марианна Алексеева, көрбөттөр уопастыбаларын салайааччыта Светлана Яковлева кэлэн эбэрдэлээтилэр.

Доруобуйаларынан хааччахтаах дьон үлэлииргэр, уопастыбаба тахсарыгар, толору олох ололоругар манньк пуун арыллыбыта кыах биэрэр диэн бэлиэтээн эттилэр.

Балаһаны Лена ПЕТРОВА бэлэмнээтэ.

Эдэр салайааччы ТЭТИМНЭЭХТИК ҮЛЭТИН САҒАЛААТА

"Ньурба куорат" дьаһалтатын баһылыга Геннадий Васильевич Игнатъев сааскы уу-хаар, сайынгы өттүгэр бөх-сыыс боппуруостарын, суол оноруутун, куораты тупсаран оноруу үлэлэрин тустарынан аабааччыларга билиһиннэрдэ.

Суоллары оноруу

- Ньурба куоратыгар 62 км тахса суол ситимэ баарыттан, быйыл 5 км суол оноруулуохтаабыттан, 2 км капитальной оноруу, 3 км ханаабалар ууларын аһарды үлэтэ буолар, - диэн баһылык Геннадий Игнатъев кэпсэтинин саҕалаата. - Сүрүн уулуссаларытын Убайаанга Озернай, Березовая, уруккута арыс собуотун таһынаабы Лесная, Набережная, Чернышевская уонна Сюлинская уулуссалар суолларын оноруу былаанга киирэн, билигин Западнай мкр. суола онорулунна. Бэдрээччитинэн ИП Владимир Чымыров, "Гидрант" ХЭО Алексей Васильев үлэлэтилэр. Сотору кэминэн федеральной трассага турбалары түһэри, кумах-гравий кутуу үлэтэ барыахтаах.

Куорат суолларын онорууга СЭГХ Михаил Саввисов тэрилтэ үлэлиир.

Ааспыт нэдиэлэттэн Ньурба куоратыгар Пионерская уулусса уутун Октябрьскай уулуссага түһэрэр үлэтэ бара турар.

Будьүөккэ үп-харчы үлэтэ быһаарылынаабына, аны күһүн Сэбиэскэй уулусса сагаланытыгар ууну аһарды, суолу үрдэтии үлэлэрэ барыахтаахтар. Маны таһынан Вертолётка мкр. ханааба уутун аһарды, суолун үрдэтии, салгы Амакинка мкр., Партизанскай- Хр.Максимов уул. быһа охсуһуутугар, Мегежекскэй уулуссаларга сааскы халаан уута барар сирэ оноруулуохтаах.

Суоллары аспаллааһынга асфальторезчик, виброплиталар кэлбиттэрэ, дивидент харчыта быһаарылынаабына, аспал собуота үлэлэтэбинэ сыыр аннынаабы Лермонтов, 40 лет Победы,

Пушкин, Хр.Максимов аатынан уулуссалар аспал бүрөөһүннэриэхтээхтэр. Манна "Автодор" РИК үлэлэниэхтээх.

Убайаанга "Суһал медицинскэй көмө сулууспатын" таһыттан саҕалаан Баһаарынай депога диэри былаан быһытынан тротуар тэлгэниэхтээх.

Сырдаты үлэтэ

Уулуссалары сырдатыи үлэтигэр сылга 3 мөл. солк. көрүллэр. Быйыл улахан үлэнэн Манчаары уулуссатыгар 1 км аныгылы көрүннэх сырдатыи үлэтэ барыахтаах. Маны сэргэ Ньурба куорат уулуссаларыгар уот ситимин тардыи үлэтэ киирэр.

Бөү-сыыһы таһы үлэтэ

Ньурба куоратыгар 52 бөх-сыыс кутар туочука баар. Бу сылтан Кировтаабы чох разреһа бэдрээччит быһытынан ылсынһан, Амакинкага Менделеев уонна Партизанскайа, Пионерскай уул., Энергетик кыбаарталга улахан бөү-сыыһы кутар туочукалары, куорат СЭГХ-тэ сүөһү, сылгы, ыт киирбэтин туһугар хаххатын онго-

руохтаах. Чааһынай дьыэлэр тастарыгар бөү-сыыһы кутар туочукалары онорбокко, чааһынайдар бэйэлэрэ бас билэр контейнерданалларын ситиһиэхтээхтэр. Бу манна үп-харчы көһүннэбинэ, эһилгиттэн киллэрэргэ былаанныы-быт.

ППМИ

Быйыл ППМИ бырагырааматынан пааркага эрчилииһэ аналлаах тренажердары ылбыппыт, быйыл туруоруу үлэтэ барыахтаах.

Быйылгы ППМИ бырагырааматынан пааркага урукку хорчуоппа өттүгэр массыналар тохтуур сирдэрэ аспалланыахтаах, Никииппэр Сэмиэһпкэ аналлаах пааматынныгы боруонсанан оноруу үлэтэ барыаба, Набережная "Ньурба биллибэт геройдара" аллея оноруутугар аукцион биллэриэхтээхтэр. Манна куорат олохтоохторо көхтөөх кыттыыны ылыахтара диэн эрэнэбит.

Куорат септигэ

Быйыл тохсунньу 1 күнүттэн Ньурба куорат кирдээх уутун "Клин-Сити" ("Ыраас куорат") тэрилтэ куоракка балансага

турар. МКД дьыэлэрбит 86 септигы туттарбыппыт. Бэс ыйыгар дыкутааттарга көмүскээн, септикэ анаан куорат будьүөтүгэр 1,5 мөл. солк. өрөмүөн үлэтигэр көрөн, септик турбаларын уларытааһын, спутник матырыяалын ылан "Клин-Сити" өрөмүөн үлэтин ытыахтаах.

Канализация ситимэ саахалланар туруктаах, 500 м. курдук турба уларытыахтаах, 4 насоснай станцияттан Ст.Васильев - Кузков уонна Комсомольскай - Партизанскай уулуссалар икки ардыларыгар 2 насоснай станциялар өрөмүөннэниэхтээхтэр. Энергетик кыбаарталга санга септик түһэриитин боппуруоһа быһаарылынаабына үлэ барыахтаах.

Септик үлэтигэр быйыл куорат будьүөтүгэр 6600 мөл. солк. суумалаах 10 кубтаах КАМАЗ масссына ыллыбыт.

Куорат баанньыга

Ааспыт сылга куорат баанньыга саахалланар туруктааһын иһин сабыллыбыта. Бу от ыйын ортотугар дуогабар быһытынан Дьокуускайтан "Туйгун проект" ХЭО технологическай чинчийи ытыахтара.

Федеральной бырайыактарга үлэлэһи

Набережная тупсарыи бырайыагы иккис этабын онорууга ааспыт сылга матырыяал ылыллыбыта. Федеральной хаалбыт үптэн смета оноруллан, аукцион биллэриэхтээхтэр.

Кэлэр сылга федеральной бырайыактарга кыттан уонна куорат будьүөтүгэр үп-харчы көрүннэ үлэни ситэрэргэ былааныахпыт.

Иһэр ыраас уу боппуруоһа

Быйыл АТП базатыгар суукаба 8 куб. ыраас ууну хаачылаан таһаарар тэрили туруоран, Ньурба куоратыгар уонна чугас сытар Антоновка нэһилиэгэр ыраас ууну таһабыт.

Чэпчэтиилээх уу тарыыба - 2 солк., чэпчэтиитэ суох уу - 3 солк. Биир буочука чэпчэтиилээх уу - 400 солк., чэпчэтиитэ суох уу - 600 солк. Чугас сытар нэһилиэгэртэ сайаапка быһытынан таһабыт.

Ааспыт сылга ППМИ бырагырааматынан Ыраас Убайаанга сайынгы уу ситимэ тардыллыахтааһын, быйыл ылсан ГУП ОДьКХ кытары үлэлэһэбит. Амакинка водокачкатыттан уруккута Нижней котельнаяга 1 км 300-чэ м уу ситимин тардарга үлэ барар.

Дэ, ити курдук эдэр салайааччы куорат үлэтин билиһиннэрдэ. Манан көрдөххө, үлэ тэтимнээхтик барар, ылысыт былааннара туолан иһэригэр баҕара хаалабыт.

Билсигэ
Антонина СЕМЕНОВА.

– Нэһилиэк сонунна –

Быйыл кыстыыр оппутун булар кыахтаахпыт

Былырынгы уһун күһүнү ардахтар сири үчүгэйдик нүөлсүтэн, быйыл от үүнүүтэ үчүгэй диэххэ сөп. Онон Бордог нэһилиэгин дьонно-сүргэтэ көтөбүллэн оттуурга көхтөөхтүк турунуохтара дии саныыбын. Халлаан туругун кэтиир тэрилтэ, ону тэнэ нуруот билгэһитэ Тускул атырдыах ыйа ардахтаах буолуо, окко эрдэ киирин диэн сэрэппиттэрэ.

"Дьон-сэргэ ону өйдөөн быйыл, абааһы муннахтыыр күһүн кэтэспэккэ эрдэ киирэлээн эрэллэр. Сылгы собуотун салалтата унуор оттуур сирдэригэр Кутаба, Кыраандаба, Улахан күөлгэ тиэхиньикэлэрин эрдэ туораппыттар", - диэн кэлсээтэ баһылыктыт Прокопий Юрьевич.

Дьоннортон ыйыталастааха, от үүнүүтэ үчүгэй дииллэр. Бы-

лырынгы ардахтан сир тот буолан сорох сирдэр уулаахтар.

Тарын үрэх, Маар үрэх ходуһалара ууларга элбэх дииллэр. Ол эрэн үрэх сүннүн отун охсон биэрдэххэ уута түһээчи. Онон быйыл үрэхтэргэ оттуур дьон биллигин түгэнин куоттарбакка, урут үрэх сүннүн отун охсуохтаахтар, бөбүн-сыыһын ыраастаан биэриэхтээхтэр.

Биһиги кэтэх сирбит унуоргу өттө эмиэ уута элбэх, ону аҕабыт Савинов Ф.К. хоруутун ыраастаан биэрбитэ, уута син көбүрээтэ.

Урут от ыйын ортотуттан окко киирэр буоллахтына, аҕабыт 4 чыыһылаба отун оҕустаран саҕалаата.

Сирбит үүнүүтэ үчүгэй, онон быйыл кыстыыр оппутун булар кыахтаахпыт. Икки сыл онтонмантан от атылаһар, ону тийтэрэр олус орускуоттаах, түбүктээх. Ону хата улууспут уонна бэйэбит дьаһалтабыт нэһилиэк дьонугар көмөлөһөн дылы этэннэ туораатыбыт. Кинилэргэ барба махтал буоллун!

Былырын сир-дойду кууран, күөлэр уолан, сүөһү-сылгы

уулуур кыаба суох түгэннэр үөскээн сылдыбыттар. Быйыл ол ааспыт, үгүс күөлэр син урукку таһымнарыгар түспүттэр. Ол эрэн сорох күөлэр урукку уут дьыллар таһымнарыгар тийэ иликтэр.

Ыаллы Мэнэдьэк нэһилиэгэ Маар үрэби быһыттан, хоруу хаһан, Улгуктанан диэн күөлэрин толорбуттар, иннэ гынан иһэр ууларын кыһалбаларын быһаарыттарын истэн үөрэбит. Уута суох олоруу диэн ордук улахан кыһалба буоллаба.

Чэ, үгүһү лабанхалаабакка,

бары окко күргүмүнэн киирэн айылба биэрбит быһынын сом-суоххайын, элбэх оту оттоон кыстыыр эрэ оту буолбакка, өссө сүөһүнү, сылгыны эбии иитэр күүспүт хаачыныабын диэн дьоммор-сэргэбэр бэйэм санаабын тиздэбин. Эдэрдэр кытаатын, сүөһүнү, сылгыны элбэтиг. Оннообор биһиги, кырдыаһтар, күүспүт кыайарынан оттуу сатыбыт, өссө да олорон хаалыахпытын баҕаралыт.

Вера СОЛОВЬЕВА,
Маалыкай.

Урут баччаларга тья сирдэригэр от үлэтэ үгэннэн турар эбит буоллабына, күн бүгүн оттооһун харгыһын хайдах даҕаны кустук дээрэкэн өнгүн оонһуур кырааскаларын тупсаран ойуулуур кыах суохха дылы.

Ходуһалар ууга сыгаллара кулгаах чэрдийэр диэри истиллэр. Эбитин, атырдык ыйыгар ун-нуктаах уһун ардактар кэтэһиллэлэр. Оччотугар былааннаммыт от кумаахыга суруллубутунан кур бэйэтэ кубулуйбакка хаалара ыраактан кэлбэт. Нэһиликтэртэн ыйыталастааха балаһыанна уустугун кэпсииллэрэ киһини дыксиннэрэр, аны туран “уулаах ходуһалары илиинэн оттоохпун” диэччилэр сэдэхтэр, “Үчүгэй да куһаҕаннаах” диэбитти, кэнни-ки кэмгэ оттооһун сыччаах техниканан, хотууру-кыраабылы түлэй түүнүгэ түһэн көрөргө сөп буолта быданнаата.

Кырдыга, оройоннаабы тья хаһаайыстыбатын салалтаа ходуһалар ууга сыгалларга сөгүм-мэккэ, илиинэн оттооһунга соруу туруорбута. Ону истэр истэн,

Олох көмүс күһүнүгэр үктэниэххэ быралыйбыт сыллар быыстарын сэгэтэн оһуордуу диэри кэйдэбит оторой-моторой оҕо саастан саҕалаан күлүмнү күрөйбүт бүгүнгү күнгэ диэри айаммыт суолун ынах араас арыгыгар сөтүөлүүр алаадылы эргитэн ырытабыт-анаарабыт.

Оннук буолуохтаах даҕаны - Үрдүкү айыларбыт арчылааһын-нарынан ким төһө кыахтаабынан аартыктары арыян син айан-тутан, үүнэн-тыллан уонна уостан-мөлтөөн ылабыт. Олоххо оҕоһу диэн баар, очур-чочур, түһүү-тахсы да элбэх, ол да үрдүнэн өйбүтүгэр-санаабытыгар саппаарыбыт нүһэр былыттардаа-бар саймаархай салгынаах саас, сандаарар сардангалаах сайын үөрүүнү үрүлүгэрэ үгүс. Орубуна бу курдук толкуйдаах бүгүн кэпсири кырдыгаас киһим. **Кини аата - Евдокия Андреевна Васильева**, уйан санныгар түспүт 85-һис хаарын уулардар да дьонун-сэргэтин олоххо инники ыгырарынан, күүс-сэниэ ингэринэн сорох эдэрдэрдээбэр ордук. Онон дьонун киһи соргулаах олоһун туһунан ойум-сойум тутан эһигинниин билиһиннэриэм.

Абыс саастаах ыанныксыт

Билигин төрүччүнү үөрэтти, ингэн-тонгон туран архыыптарга олон хасыһы уруккутааҕар чыҥха атын үрдүк кэрдиксэ табыста. Ону норуот өйө-санаата уһуктуутун туоһута дири оруннаах. Этэргэ дылы, бэбэһэнни билбэтэххэ - бүгүнгү барбах, сарсынны саарбах буолара чуолкай. Суруйааччы Михаил Веллер “төһөнөн төрүччүгүн билэбин да, соччонон генетикскай кодун күүстээх буолар” диэн уот хараха эпиптин умнубаппыт наада этэ. Оттон Евдокия Андреевна ытык сааһыгар олордор да удыурдарын ичикилии-бичикилии билэрэ сөбүмэр. Холобур, Акана Хамааларыттан, клуба Бүгүрү Силэптэн селистээбин-мутуктаабын чабыллыбакка олус диэн сэмэйдик кэпсири, кыраайы үөрэтээччилэр кинигэлэртэн билсирбэр сүбэлиир. Кистэммэт, ардыгар хайа эр бэрдимсийбит киһи кырааһа ыырга хаайтаран кизптири хабааннаахтык оруу маһы ортотунан тылласпыта эриэккэскэ баар буолааччы. Маньнык мөкү көстүү убаастанар кырдыгаас 5 оҕолоругар ыраабынан да таарыйбатаҕа хайҕанын эр сөп.

Евдокия Андреевна кулубатан сыйааннаах да буоллар, олоһун оһоһун отторугар кэккэ моһоллору эрдээхтик ааспыта. Ийэтэ Анна Дмитриевна Васильева кэргэнэ Хампа уола Өндүрэй олохтон туораабытын кэннэ оҕолорун сизгэ сылдьан ыанныксыттан иитлээбитэ. Инньэ гынан Евдокия Андреевна аҕыһын туолаат да Бөргөмдөбө пиэрмэ 22 ынаһын тутар. Оччотуоһу холкуос салалтатын хоруонан биһиллэбит - үлэһит илии тийбэтэ аһаҕас

- Тья хаһаайыстыбата -

Сэниэлээх хамсааһын ирдэнэр

ылыныан да сөп, оттон ким эрэ түүлээх холбукатыгар сүөһүтүн аһсаанын сарбыйар туһунан толкуйу торолоттобуна көнүлэ. Сириигэ барбыт сэбискэй кэмгэ оттооһун хампаанньата бүтүн норуот дьыалата этэ диэтэхпинэ сыспаппын. Омоннаатааха, борбуйун көтөҕө илик эрэ оҕо ходуһа диэн тугун билбэтэ. Сулуспаалаахтар звенолара, шефтээр тэрилтэлэр биригээдэлэрэ, үлэ-сынһалаҕ лаабырдары, мобилнай звенолар о.д.а. кылгас сайынна күлүмэхтик үлэлээннэр сүөһү-сылгы аһсааннара эбиллэртэн атыны билбэтэхтэрэ. Аны туран оройонтан боломуочунайдар кэллэннэр мунһахтаан, сире-уоту кэрийэн, отчуттардыын кыһал-балары быһаарсан быыс-бокуой биэрбэттэрэ эмиэ баара.

Хомойуох иһин, билигин ити умнууга хаалла: оройонна оло-

рон селекторнай мунһахтааһын, отчоттарынан үлүһүйүү о.д.а. ньымалар-тэрэһиннэр көдүүстэрэ кыра. “Сүүстэ истиэхтээбэр биридэ көрбүт ордук” дииллэр нууччалар. Оттон саха уу хараһынан көртүн илиитинэн туттабына-хаптабына эрэ астынара тыл дэгэтигэр сылдыарын умнубаппыт наада этэ. Онон оройон салалтата, олохтоох дьаһалталар оттооһун миэстэтигэр тийиһилэрэ бүгүнгү күн ирдэбил буолта чуолкай, хамсааннааха наада.

Таркаайы нэһилигин дьаһалтатын дааннайынан, бийылгы **окко былаан 2150 туюнна**, 1 хаһаайыстыба эбизтээх, онон 30 туюнна сенаж бэлэмниир сорукутаах. **Нэһиликкэ 8 тэриллээх хаһаайыстыба баар**, олортон **5 бааһынайдар** үт туттараллар. Үтү сударыстыбага туттарыы былаанна **246 туюннанан** тиэрдиллэбитэ,

санаттааха, былырын былаан туолта, кыранан аһара түспүтэ. Таркаайыларга **1142 төбө сүөһү**, о.и. **365** ынах учоттанар. Бэлиэтээн эттэххэ, ити сыһыппара иһигэр кэтэхтэр эмиэ бааллар - кинилэргэ **583 төбө сүөһү**, о.и. **184**-рдэ ынахтар.

Хаһыаты сыһыйан аһар дьон урукку матырыйаалга 4 ыал сүөһүтүн эһэрин туһунан билбит буолуохтааххыт, аны күһүн билигин тургуһан аһсаан уларыһыан сөп курдук буолла. Психология этэринэн, онно-тойо суох оптимист буолуохтааҕар “оборонительнай пессимизм” тутуһар ордук. Борстугуйдук эттэххэ, сэрэнэн-сэрбэнэн бөрүкүтэ суох көстүү күрэйиэхтэбин болбомтобо ылар эмиэ наада - күөх быйаҥ кэмчи буоллабына сүөһү төбөтө доруоһалаах тиэстэлии үлүбүт, абы-ыйы.

Сыспай сизлээхтэр төбөлөрө **871**, төрүөх бырыһыана **55**-кэ тэннээр. Хатын Сыһыыга Александр Данилов сибиһиннэ көрө хаһыс да сыла, билигин **68** төбөлөөх, о.и. **25**-һэ - свиноматкалар. Чугастаабы дааннайынан, хаһаайыстыба **43** бороһуонагыттан **25**-һэ номнуо атылааммыта.

Күн-дьыл ыгар, айылҕа тобо эрэ уоскуйан уу-нуурал буолбат, кистээбэккэ, сүөм түһүү атаакалыах курдук. Бүөт Бөтүрүөп саҕаттан баччаба диэри “чыып-чаап” диэн кэллэхпит, араас моһоллортон-өксүүннэртэн өрөйөн-чөрөйөн истэхпит, эгэ кэлэн бу балысхан сайдылаах, өй-санаа дуулаатык уларыһыт кэрчик кэмгэр кэннибит диэки чугуйбаппыт чуолкай. Үөрэбин, Таркаайыга кэспэппит хонууттары иннибит диэки дьулуһуохпун диэтилэр, сүөм түһүүнү киэр илгэн салаа оту хаалларбат туһугар көлөһүмүтүн тобукупутугар аһахпыт, мөхсүнүөхпүт уонна биэтэккэ тахсыахпыт диэн эрэн-нэрдилэр.

Афанасий ИВАНОВ.

- Дьиз кэргэн сыаннастара -

Мунҕаат сылларга хатарыллан

Евдокия Андреевна.

бааска туһу куппукка тэннээбэ. Онуоха эһи кыысчаан магнай утаа ийэтигэр көмөлөһөн балай да сатабылын сайыннарбыта, биригэдьири, бэрэссэдээтэл харахтарын далыгар кириэтэ ырааттаҕа. Аны туран кинилэр ийэтин билбэттэрэ баара буолуо дуо - эркини эрэннэхтэрэ, ол курдук мааны майгылааба, мындыр өйдөөбө, инникини өтө көрөрө, кыһыһы-рар-тымтар диэнтэн тэйиһэ номоххо сылдыра. Кыанар буолан оҕолорун кытта тэннэ сүүрүүнэн элэстэнэрэ, аты хойукка диэри миинэн үлэ бөһөнү эһэринэн тэлэрэ.

Кэпсээнтэн кэпсээн диэбитти, Евдокия эһийэ эмиэ да ыанныксыттыр, бороон көрөр, инньэ гынан дьиз кэргэн хотонтон быкпат да кэриэтэ. Истэ олоһун ыйыттым ээ: “Уончалаах оҕо сылайан-элэйэн туох батараак олоһу диэн аккаастан булгуруйан кээстэбинэ да сөбө. Мунҕаат саатар ыра санаан кынаатыгар олоһон оскуолаҕа ытыгыт диэбэтэбин дуо?”. Кэпсэтээччим наһыл куолаһынан оччолорго пиэрмэ үлэтигэн атыны билбэтэбин, ийэтин-эһийин кытта иннэлээх сап курдук сылдыра үчүгэйин, күүстээх көмүскэллээх курдук сананырын сээрэгэтэ. Оттон оскуолаҕа үөрэммэтэбин да иһин, соторутанна диэри оройон хаһыатын сөбүлээн аһарын эбэн эттэ.

Сыйа кини санаатын сарбынньахтарын сааһылаан сүрбэр итии иһийинэн суруллубут түгэннэ ыалдыттаата. Ол курдук, бири үтүө күн ийэлэрэ холкуос мунһа-быттан кумаахыга суламмыт таһаһы кыбынан кириэн кэлбит. Үрдүгэр саба түһэн көртөрө торукуо матырыйал эбит, бастын ыанныксыт кыргыттарга ийэлэрэ көстүүм тикпит, үчүгэйдик үлэлээн истэххит аайы бу бастагы бириэмийэбит аһылаат ууран эркингит өссө көхтөөхтүк тахсан иһиэбэ диэн албаабыт. Таайыт

Кыра уола Николай дьиз кэргэнинэн.

Эбээ хос сиэнэринэн.

таайы, сэрэйбит сэрэх диэбитти, Евдокия Андреевна 9-тааҕар ылыт бириэмийэтигэн саҕалаан тья хаһаайыстыбатыгар, десака, рабкоопка үтө суобастаах үлэтинэн ылыт наһараадаларын барытын суруйуоһу хаһыат кээмэйэ көнүлүлээбэт. Аны туран ол кырааматалар, махтал суруктар, түөскэ анһынар бэлиэр харалла сылдыаллара үчүгэйин даҕаны - бэйэтэ туһугар удыуру утумнааччыларыгар сыаналаах нэһилиэстибэ.

Ааспыт үйэ 60-с сылларыгар кини Антонов Василий Николаевич диэн уостан түспэт хонуу тырахаһыска, биригэдьиригэ кэргэн таһар, инньэ гынан алаһа дьиз оҕолор чуҕаардарынан туолар. Күн бүгүн Евдокия Андреевна орто дойдун оһуордаах-мандардаах олоһун өссө кээрэтэр - оҕолор, сиэннэр, хос сиэннэр тапталларыгар угуттанар. Улахан

уол **Владимир** Хатын сыһыыга олоһор, механизатор, булчут, сылгыһыт бэрдэ, тэннээбэ аһыах. Улахан кыыс **Надежда** кэргэнэ Александр Самуиловичтын Чуукаар убаастанар ыала, икки оҕолоохтор, үс сиэннээхтэр. Аны туран кинилэр оройон чөл олоһун историятыгар кириэтэрэ, ол курдук 1985 с. оройонна аан бастаһын итирдэр утаҕа суох сыбайбаны ыргыппиттэрэ. Ыл буолуохтарыттан сахалыы таһаһы пропагандалыыллар, көстүүмнэрэ сиздэрэй кэспэлэ сылдыра. Үһүс оҕо **Августина** Валерий Михайловичтын түөрт оҕолоохтор, үс сиэннээхтэр. Төрдүс оҕо **Анна** кэргэнэ Афанасий Васильевичтын икки уоллаахтар, оттон кыра уол **Николай** Светлана Геннадьевнаһын үс оҕолоохтор. Оҕолор ийэлэрин-аһаларын удыурдааннар олоһу олоһу одун сору-гунан дьиз кэргэни аһаллар,

Дьүөгэтэ Ульяна Петровнаһын.

сыл-хонук уутугар, кэм-кэрдий сүүрүгэр кини суураллыбат диэн бигэ өйдөбүлүнэн салайтараллар. Ол да иһин олохторун суолун таба талан этэннэ олоһон удыур утум уһатан истэхтэрэ.

Сканди олус үчүгэй!

Евдокия Андреевна сахалыы кыбытык тигиллэрэ, харысхаллара хараһы маньыгалларын таһынан, хайдах эрэ ураты сылаас энергетикалаахтар. Катактатын онготторон баран иһэ өссө сылаас дьымаһыда. Аны туран дьүөгэтэ Ульяна Петровна Васильеваһын хаалыктаах хаамынан дьарыктаннар атыттарга хаама сылдыар холобур буоллулар. Кыһын томоорон тымныы эр кинилэр дьиз-бэ хайыра, билигин - өнүрүк куйаас. Дойду сонунун билэр-истэр, сэргээбит нуомастарын оһуурдаан тутан ырытан да бардабына көнүлэ.

“Сайдылаах үйэбэ тийэммин үөрүүм мунҕра суох улахан. Дьинэр, билигин олоххо киһи кыаҕа хаппахчыга хатаммат, инньэ гынан үлэлиэххэ-айыаха диэтэххэ араас суол-иис аһаҕас, хорсун санаа, сүрэх-бэлэс эр наада. Сэбискэйбин илдэ сырыттарбын да аныгы олоһу куһаҕан диэбэппин, хомсомуол этим, онон сымыйалабаппын. Киһиэхэ таһынан барар баай-дуол ончу наадата суох, дьиннээх баайыт, бүгүнгүбүт-сарсынныгыт - оҕолорбут, ыччаттарбыт буоллахтара. Оттон доруобуйаны таарыйдахха, бэйэбин харыстана, өрүү хамсана-имсэнэ, таптыр дьарыктарбынан аралдыһа сатыбын, олохтон дуоһуйуу ыларым өссө уһаатар диэн”, - кэпсэтээччим түмүк тылынан сурукпун бүтэриэм дуу.

Күүстээх сырдык санаабынан, аһсаабат тулуургуһунан, эстибэт дьулуургуһунан дьонгор туһалыы олоһу, ыччаттарын кэскиллэрэ кэнни турдунар!

Афанасий ИВАНОВ.

Дьэ кэргэн, таптал уонна бэринилээх буолуу күнүгэр Ньурба түмэлигэр сонун тэрээһин буолан ааста.

Бу күн Ньурба түмэлин хартыына галереятыгар "Эрэнэбин, эргиллээр..." анал байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын дьэ кэргэттэрэ мустан, истин-иһирэх тэрээһини бэлэх ууннулар.

Тэрээһингэ "Буойуттар кэргэттэр" түмсүү үлэтин видеопрезентация нөҥүө көрдөрдүлэр. Түмсүү чилиэттэрэ биир сомоҕо буоланнар араас истин кэпсэтиилэри, маастар-кылаастары, фотосессиялары, оҕо сайынны сыйынанар эйгэтин тэрийэн үлэлиллэрин туһунан сырдаттылар.

Тэрээһин биир бэлиэ түгэнинэн сана ырыа сүрэхтэниитэ буолла. "Этэнгэ эргиллээр!" ырыа хоһоонун ааптара "Ньурба уоттара" литературнай түмсүү чилиэнэ, до-руобуйа харыстабылын туйгуна Т.И. Николаева-Сарыада, матыып ааптара ырыаһыт, ырыаҕа оҕону-ыччаты, дьону-сэргэни уһу-

- СВО -

"Эрэнэбин, эргиллээр..."

йааччы И.И. Иванова. Ырыаны муусукаҕа түһэрдэ аранжировщик П.Е. Григорьев. Маны тэнэ ырыаҕа киһи кутун-сүрүн тутар клип оҕоһуллан тахсан, бар дьон көрдөрүүтүгэр табыста. Клип режиссера "Кыталык" культуура дьыбарыаһын исписэлиһэ Варвара Плотникова, видеотын танна Владимир Иванов.

Клибы бу манна сигээн кириэн көрүүххүтүн сөп https://t.me/nyurba_museum/2528

"Хотойдуу кынатын хорсундук көтүн диэн..." мас тастаах харысхал кинигэ 2022 с. ахсынны 5 к. анал байыаннай дьайыыга кытта сылдыар Ньурба эр хохууттарыгар анаан тахсыбыта.

Кинигэбэ Ньурба суруйааччыларын

хоһооно, алгыс тыллара кирибиттэр. Маны таһынан, Ньурба улуунун хас биридии нэһилиэгиттэн кэрэ айылҕалаах, ытыктыыр сирдэрин хаартыскалара кинигэни киэр-гэппиттэр. Бу хаартыскалары төлөпүн нөҥүө камеранан көрдөххө хамсыыр гына оҕоһуллубута кэрэхсэбиллээх.

Бырайыак ааптардара, кинигэ таһаарытыгыр үлэлээбит дьон "Кыталык" КД исписэлиһэ Плотникова В.Г., киинэммит библиотека ситимин библиотекара Ноева М.Р., "Кыталык" КД исписэлиһэ Иванов В.Г., Ньурба оройуонун культуураҕа департаментын исписэлиһэ Иванов А.Н., "Тупсарт" декор-студия салайааччыта Прокопьева С.Н. Кинигэни К.Д. Уткин аатынан Норуоттар доҕордоһуулары түмэлгэ

туттардылар. Маны таһынан, Ньурба түмэлин пуондатын көрөр-харайар салаа салайааччыта Никитина Л.В. түмэлгэ "Албан аат" экспозиция аһыллыахтаабын туһунан иһитиннэрдэ.

Быйыл саас "Хотойдуу кынатын хорсундук көтүн диэн..." кинигэ эбии тиражтанан "Айар" кинигэ кыһатыгар табыста.

Тэрээһин иккис чааһа түмэл конференц-саалатыгар буолла. Ньурба улуунун баһылыгы солбуйааччы Семенов В.Н., Ньурба куорат баһылыга Игнатев Г.В. анал байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын дьэ кэргэттэрин кытта төгүрүк остуол буолла. Төгүрүк остуол тула араас кыһалҕалаах боппуруостары, этиилэри туруордулар. Бу кэпсэтии түмүгүнэн резолюция ылыллан тахсыа.

Түмэл пресс-сулууспата.

Редакцияттан: хаартыскалары түмэл сайтыгар кириэн көрүң.

От ыйын 1-2 күннэригэр Оймөкөөн улуунун Томтор селиэнньэтигэр ытыллыыт Олонхо ыһыаҕа уратылаах ыһыах буолла. Ил Дархан бэйэтинэн кэлэн кыттыыны ылла. Саха сиригэр улуустарыттан олонхо күрүбэр кытыннылар.

Ыһыах туһунан СӨ үтүөлээх артыыһа, Ньурбатаабы культуура департаментын салайааччытын солбуйааччыта Илья Николаевич кытары кэпсэтибин ааҕаччыларга тиэрдэбин.

- Илья Николаевич, ыһыах хайдах ааста?

- СӨ Ил Дархана Айсен Николаев саха норуотун культуура, норуот искусствотун сайыннарыыга туһуланарынан, олонхо аан дойдуга билиннэ. Олонхобу-тунаан киэн туттуохтаахпыт. Олонхо норуоту түмэр сүдү күүс-тээх диэн бэлиэтээн эппитэ. Ыһыах арыллыытыгар үрүн-хара, кырдык уонна сымыйа, үтүө уонна харанга дьай охсуһуулары арылхайдык көстөр, кырдык он-нугар сымыйа ыттыбат, сырдык хайаан да кыайара олус интэриһинэйдик сонундук арылынна.

- Ньурбаттан хас киһи ыһыахха кытынна?

- Олонхо ыһыаҕар 3000 ынырылаах ыалдыттар сиригэр айаннаан кэлэн кыттыыны ылыттарын туһунан эппиттэрэ. Ньурба оройуонунтан 25 киһилээх дэлэгээссийэ ПАЗ автобуһунан уонна УАЗ массыынанан айаннаан Олонхо ыһыаҕар кытынныбыт.

- Олонхотуттар күүн күрүстэригэр өрөспүүбүлүкэ 12 улуһуттан 200-тэн тахса олонхотут кытына, араас омук тылын толорулуна диһиллэр...

- СӨ үөрэҕиритин туйгуна, Учууталлар учууталлара, өрөспүүбүлүкэ олонхоҕо "Бастың уһу-йааччы" анал аат хаһайына Федорова Тамара Федоровна Семен Егоров-Онуохай Сэмэн "Күн тэ-

Өймөкөөн ыһыаҕа үтүө өйдөбүлү, холобуру хаалларда

гизиримэ" олонхону туруоран, Ньурба улууна "Кылыгырас кылыһахтаах" анал аатынан бэлиэтэннэ. Төһө даҕаны аҕыйах састааптаах дэлэгээссийэ буолларбыт, оһуохай, хомус, дэгэрэн ырыа күрүбэр көхтөөхтүк кытынныбыт.

Биһиги сүрүн сыалбыт-сорукпут Ньурба дэлэгээссийэтэ кымыс иһитин сиэрин-туомун туһунан толоруу этэ, Олонхо ыһыа-ҕын арыллыытын онорбуппут.

Ньурбатаабы "Норуоттар до-ҕордоһуулары" түмэл научнай-чинчийэр үлэнигэ Борис Борисович Борисов Маалыкайдаабы НАК дириэктэрэ Иван Семенович Харитоновтыын кымыс иһитин сиэрин-туомун били-ниннэрэн кэмпириэсийэбэ кыт-тыбыттар. Сиэри-туому толоруу-га СӨ культуура туйгуна Лена Руслановна Степанова, СӨ кул-тууратын туйгуна, улуустаабы

"Олонхо" Ассоциациятын салайааччыта Розалия Васильевна Тартакынова сүрүн оруолу ылан тэрийбиттэрэ. Олонхо толоруу-тун дүүллүүр сүбэтигэр Розалия Тартакынова уонна Тамара Федорова икки күн үлэлэнэн сыанабыл биэрдилэр.

Валерий Платонов "Умсул-банаах хомусчут", оһуохай күрү-бэр "Утумнаах этгээчи" анал аатынан бэлиэтэнэн, сэртипикээ-тинэн баһарадаланна. "Дьонкүү-дэ кыталыктара" норуодунай фольклорнай ансамбыл солист-ката Анжелина Жданова "Кэскил-лээх этгээчи" аатын ылан, сэрти-пикээт тутта.

Ыһыахха "Үлэнэн чэлгийэр Саха сирэ" уус-уран оҕоһуктар быыстапкатыгар биллиилээх 20 норуот маастардара "Уус түһүл-гэтигэр" бэйэлэрин сүдү оҕоһук-тарынан кытыннылар. Ньурбаттан биллиилээх маастар Ариан Афа-

насьев салалтатынан 4 тимир уус-тара кытыннылар. Хомус тапта-йан онордулар, саха оһун, быһа-ҕын көрдөрдүлэр. Болгуону уул-ларан тимир таһаараннар сити-һилэммиттэрэ. Саха сириттэн бастын батыйаны онорбут өрөс-пүүбүлүкэтээби хас да төгүллээх күрэх кыттыылааҕа, III-с үрдэл кыайылааҕа Иван Иванович Саввинов (Ньурба) сэртипикээ-тинэн баһарадаланна.

- Илья Николаевич, эһиги санаабытыгар кэлэр Олонхо ыһыаҕа бу үгэһи тутуһуо дуо?

- Аныгыс Олонхо ыһыаҕа Аммаҕа ытыллыахтаах. Быйыл-гы Олонхо ыһыаҕа үгэстэри туту-һан, дириң философиялаах, өй-дөбүлүлээх ааста. Олонхо ыһыа-ҕа дьону сомоһууру, сырдыкка-үтүөбэ сирдири. Манньк хабаан-наах олонхо ыһыаҕа буола туруо, олонхотуттары түмэр, олонхо сайдыытыгар сабыдыллаах буо-

луо дии саныбын.

Олонхо ыһыабын арыллыыта буола турдаҕына аҕам саастаах көрөөччү сөҕөн-махтайан: "Ыһыах арыллыытын наһаа үчү-гэйдик онорбуттар, бачча сааспар диэри аан бастагы көрөөһүнүм. Өймөкөөн сиригэр буолбута үчү-гэйдик, манна буолбатаҕа буоллар, манньк үтүөнү көрүө суох эби-пин", - диэн санаатын үллэсти-битэ.

Ыһыах өрөспүүбүлүкэ таһым-наах буолан, бары түмсэн, биир сомоҕо буолан, улахан ыһыах тэ-риллэр буоллаҕа дии. Барыбы-тын, чуолаан культуура, араас эйгэ үлэһиттэрин түмэн, ыһыах ыһыы улахан үлэ, ситиһии, сайдыы, дьону түмүү буолар. Өймөкөөн ыһыаҕа үтүө өйдөбүлү, холобуру хаалларда.

- Махтал, Илья Николаевич.

Антонина СЕМЕНОВА.

- Новости -

О II съезде родословия народов РС(Я)

Делегация из Нюрбинского района приняла участие во II съезде родословия народов республики "Төрүччү төлкөтө", посвященного Дню семьи, любви и верности.

Главная тема съезда этого года - обсуждение роли родословия в свете реализации Указа Президента России 2023 года по сохранению и укреплению традиционных российских духовно-нравственных ценностей.

В первый день, 8 июля, участники посетили торжественное открытие съезда и выставку работ участников IV республиканского конкурса генеалогических исследований "Моя родословная", которые прошли в Якутском государственном объединенном музее истории и культуры народов Севера им. Ем. Ярославского. Параллельно на Комсомольской площади шла выставка родословия из улусов и городских жителей.

После открытия Съезда начали работу четыре тематические площадки: №1 - "Роль родословия в современном обществе: взаимодействие органов власти, органов местного самоуправления и общественности", №2 - "История се-

лаковского состоялось выставка от организаций и учащих образовательных учреждений, выставка книжных изданий по родословию и краеведению, подготовленная Национальной библиотекой РС (Я), выставка-продажа книжных изданий по тематике родословия, также Пленарное заседание II съезда родословия народов Республики Саха (Якутия) - "Төрүччү төлкөтө".

По итогам заседания все участники единогласно приняли Резолюцию съезда по стратегическим направлениям создания генеалогического наследия народов Якутии, где основными решениями стали принятие за единую основу при создании генеалогического наследия народов Республики Саха (Якутия) программы "Древо жизни" с распространением по республике посредством центральной библиотечной системы, а также разработка единой Концепции развития родословия народов РС(Я) в целях сохранения и

укрепления традиционных ценностей, обеспечение их передачи от поколения к поколению. Кроме того, был выдвинут ряд рекомендаций Правительству РС(Я), Государственному Собранию (Ил Тумэн) РС(Я), Министерству и ведомствам республики, муниципальным образованиям по вопросам генеалогического наследия

укрепления традиционных ценностей, обеспечение их передачи от поколения к поколению. Кроме того, был выдвинут ряд рекомендаций Правительству РС(Я), Государственному Собранию (Ил Тумэн) РС(Я), Министерству и ведомствам республики, муниципальным образованиям по вопросам генеалогического наследия

народа Республики Саха (Якутия).

После заседания состоялось торжественное награждение призеров республиканского конкурса "Моя родословная". Дипломом победителя среди взрослых и специальным призом были награждены Николаева Мария Пудовна и Гаврильев Семен Леонидович за книгу по родословию Едейского наслега, кроме того, Марию Пудовну отметили Благодарственным письмом Правления общественной организации "Научно-исследовательский институт генеалогии и этнологии Народов Севера" РС(Я) за вклад в деле сохранения и увековечения создания духовно-генеалогического наследия народов Якутии. II место среди взрослых заняла наш краевед с Мальжегарского наслега Саввинова Татьяна Афанасьевна за книгу по родословию "Ньурба Малдыбара ааспыт үйэлэргэ".

Поздравляем наших краеведов и исследователей с тем, что их трудомая работа была по праву оценена высокими наградами!

Лилия ДОДОВОВА, заведующая муниципальным архивом МР "Нюрбинский район".

Хатышыга тутуу

Хатышыга ытыллыбыт тутуулары 1939-1940 сыллардаагы бөһүлэктээһини кытары ыкса сибээстибин. 1939 сыллаахха күһүн Ньурбаттан землеустроитель В. Чикинев тахсан бөһүлэк былаанын онорбута. Тутуулары ытыгарга очотообу холкуостар бэрэссэдээтэллэрэ, 1959 сылтан "Ст. Васильев" аатынан бөдөнгүйүт холкуос бэрэссэдээтэлэ Прокопьев Николай Иванович, 1967 сылтан сопхуос дириэктэрдэрэ, Хатыш отделениетын управляющейдара, сэбиэттэр бэрэссэдээтэллэрэ, нэһилиэк дьаһалтатын баһылыктара, оройуон дьаһалтатын баһылыктара сүнкөн улахан өнгөлөөхтөр.

Бөһүлэктээһин сылларыгар аныгылыы муосталаах, кизэн түнүктэрдээх, туһунан утулар хостордоох, сарайдаах дьиэлэр холкуостаахтар күүстэринэн тутуулан бачыгыраабыттара.

1958 сыллаахха сайын от ыйын санатыгар локомобилинан барар сага тутуулубут электростанция ыалларга уот биэрэн боруобаламмыта. Нэһилиэк дьонно аан бастаан электричество уотун көрбүттэрэ. Электростанция Бүлүү ГЭнин уота 1979 сылга килиэр диэри олус үчүгэйдик үлээбитэ.

1970 сыллаахха оһоһунан оттуулар сэбиэти кытары холбуу отделение хонтуоратын дьэтин нэһилиэк уустара, кырдыаҕас холкуостаахтар тутуулар: Саввинов Абрам Саввич биригэдьиридээх, Афанасьев Николай Алексеевич, Калаков Егор Егорович, Сергеев Дмитрий Сергеевич, Алексеев Николай Дмитриевич. 1972 сыллаахха күнүс кытарарга былыдан хаалбыта. Отделение иккис хонтуората пенсионердар биригээдэ тэринэн 1974 сыллаахха тутуулан бүппүтэ: Алексеев Николай Дмитриевич, Тимофеев Николай Гаврильевич, Калаков Василий Егорович, Данилов Пермин Николаевич бааллара.

1971 снл. Сага "смешаннай", ол аата бородууктата, табаара да биригэ атыыланар лааппы, туһунан хочуолунайдаах, пайшиктаахтар үптэринэн, нууччалар биригээдэлэринэн тутуулан үлэбэ киирбитэ, 2018 сылга диэри үлээбитэ. Бөһүлэктээһин кэмизгэр бастакы олохтоох лааппыны ыал дьэтин атыылаһан тутуулар. 1950-с сылларга лааппылар бородууктата туһунан, табаара туһунан атыыланар, кэккэлээх турар дьиэлэргэ аһыллыбыттара. Бородуукта лааппыта кыараҕаһа, намыһаҕа. Грузинскай билииккэ чэй, "Беломорканал" табаах атыыланаллара, дэнгэ сыттык кэмпиэт, хаппыт бабайы бирээннык, буруолуур бабайы мас арыта кэллэрэ.

Оһолор бородуукта лааппытыгар килиэп эрэ ылаары сылдырыбыт. Килиэп тэйичи турар бэкээринэнтэн оһуһунан икки мас хоптоҕо кэлэрэ. Табаар лааппыта сангатык буолан, кизэнэ, сырдыга, үрдүгэ. Оһолор онно, килиэп кэтиһэн, үчүгэй харгыныны көрөр турдук, көрө эрэ киирэрбит. 1977 сыллаахха бэкээринэ лааппыга чугаһаатын диэн, табаар лааппытын көһөрөн аһалан, бэкээринэ гыммыттара.

1978 сыллаахха сэбиэт дьээтэ холлоһоһо бүтэн турара. Афанасьев Николай Алексеевич муосталаабыта. Бу иннинэ сэбиэт эргэ балыһа аһаарыгар, ыал дьиэлэригэр, бастакы холкуос уопсайыгар үлээбитэ. 1938 сыллаахха тутуулубут холкуос уопсайы дьонуннаах тутуу этэ: кулууп, холкуос правлениета, сэбиэт киирэллэрэ, бу дьэ кэлин оскуола интерната буолбута.

Умнулубат 1979 снл ахсынныта. Сага кулуупка Сага дьылы көрсүү өрө көтөбүллүлээх түгэнэ. 1978, 1979 сылларга 150 миэстэлээх сага кулуубу тутуу - ол түөрт уон снл анараа өттүгэр, тутуулааччы-маастар идитин ылыбыт эдэр киһи Харитонов Лазарь Ивановичка бастакы сүрэхтэниитэ этэ. Иркутскайдаагы тутуу техни-

Бөһүлэктээһин бастакы дьиэлэрэ. "Хатыш" холкуос бэрэссэдээтэлэ Егоров И.С. - Уһун Дьуона дьээтэ.

Хатыш холкуос бырабылыанньатын чилиэнэ Лазарев А.Л. дьээтэ

Хатыш холкуос солбуйааччы бэрэссэдээтэлэ Анисимов С.Ф. - Ардыгыр Саабатын дьээтэ

кумугар үөрэһин кэнниттэн тутуу баараҕай тутууну тутуу, буолаары буолан, төрөөбүт нэһилиэгэр олус эппиэтинэстээх, долгуулаах этэ. Тутуулааччыларынан сопхуос оробуочайдара, Маалыкайдар этэ.

Очотообу "Ст. Васильев" аатынан сопхуос тутуутун биригээдэтин болуотунньуга, билигин нэһилиэк ытык кырдыаҕаһа Платонов Николай Сергеевич Хатыш кулуубун тутуулан кизэн туттар. Кулууп үлэтин, 1949 сыллаахха тэриллиттэн аһаллар. Бастакы кулууп холкуос уопсайыгар баара, тэрэһиннэрэ оскуолаҕа ытыллылар. 1950 сыллар кэннилэригэр кулуубу холкуостаахтар Еремеев Иван Васильевич, Алексеев Николай Дмитриевич, Потапов Корнил Васильевич, Калаков Егор Егорович, Афанасьев Николай Алексеевич, Сергеев Дмитрий Сергеевич тутуулар биллэр. 150 миэстэлээх саала 1962 сыллаахха ыччат көбүлээһининэн, 1961 сылтан сааланан, эдэр ыччатынан тутуулубута.

1986 сыллаахха 16 миэстэлээх нэһилиэк иккис баанньыгын бэйэбит дьоммут тутуулар: тутуу үөрэхтээх Данилов Пермин Николаевич салайан Иванов Семен Александрович, Жондоров Борис Николаевич. Егоров Василий Ионович аһыах кэмгэ үлээспитэ. Пермин Николаевич уолаттаран Сэмэни хайбаабыта: "Мин оскуолабын эн эрэ аастың" диэн. Бу иннинээһи сага, хочуулаах баанньык 1966 сыллаахтан үлээбитэ.

1988 сыллаахха оскуола дьээтэ, түөрт сылтан ордук араас сирдэринэн бытанан үөрэммит оһолор, үлээбэит учууталлар улахан үөрүүлэригэр, күһүн үлэбэ киирбитэ. 1984 сыллаахха, Сага Дьыл уһун өрөбүлүгэр, 1930 сыллаахха тэриллиттэн үүнүү-сайдыы кыһатын эргэ оскуолатын кытарарга былыдан, ытыс соттубуппун. Оһолор отделение хонтуоратыгар, оскуола мастарыскайыгар, балыһа аһаарыгар, физкултураҕа кулуупка үөрэммиттэрэ.

1985 сылтан сага оскуола ту-

туутун Ньурбатаагы ПМК-тан Федоров Юрий Дмитриевич биригээдэтэ саһалаабыта эрэри, эмиэ кытарартан атаһтанан, тохтуйуһун, ол миэстэтигэр тутуула. Оскуола тутуулар биһигиттэн тыраатарыс Тимофеев Анастас Николаевич үлээспитэ. Поварынан эмиэ олохтоох пенсионерка Яковлева Елена Николаевна этэ.

Бастакы оскуола Антонов баай дьэитигэр аһыллыбыта. 1933-1934 сылларга холкуостаахтар, нэһилиэк кизэн туттар мас уустара Кээбирэп Иннокентий Иннокентьевич, Еремеев Иван Васильевич, олонхоһут Сергеев Дмитрий Сергеевич сатабылларынан, күүстэринэн икки кылаастаах, сыаналаах, кизэн көрдүрдээх начальнай оскуола тутуулубута. 1940 сыллаахха икки кылаас эбиллибитэ. 1950 сыллаахха холкуостаахтар ус кылааһы көрдүдөрүн кытары эбии тутуулар. 1952 сыллаахха сарайа тутуулубакка турбутун, илии эрбиитинэн бэрэбинэни хайытан, хаптаһын онорон, сарайдаабыттара. 1963 сыллаахха үс кылаас көрдүдөрүнүн, мастарыскай тутуулубуттара.

1992 сыллаахха икки хостоох, хочуолуна сытытыллар почта дьээтэ тутуулан үлэбэ киирбитэ. Иккис хоһугар АТС баар буолбута. 1963 сыллаахха тэриллиттэн почтаҕа бөдөнгүйүт "Ст. Васильев" аатынан холкуос салалтата икки хостоох ыал дьэитин атыылаһан биэрбитэ.

Манна, санатар буоллаахха, төлөпүн линията нэһилиэккэ 1937 сыллаахха (ол эрэн төлөпүн бириэмэ баара), араадыһа хас биридии ыалга 1954 сыллаахха, 1962 сыллаахха почтаны, дьону таһар авиапорт, телевидение 1982 сыллаахха киирбиттэрэ.

2005 сыллаахха, туруорсан-туруорсан, туһунан хочуолунайдаах сага дьыссаат дьээтэ бэйэбит уолааттарытын, Иванов Николай Григорьевич биригэдьиридээх тутуулан бүппүтэ. Норуот күүһэ - көмүөл күүһэ. Акылаатын уонна хочуолунай маһын Семенов Николай Иванович, Васильев

Сахастал Иванович, Харитонов Иван Иванович, Сергеев Иван Николаевич, пиломатериал маһын Анисимов Христофор Николаевич кэрдибиттэрэ. Пилорамщик - Софронов Дмитрий Михайлович. Тутуулааччылар бастакы сылга: Семенов Василий Васильевич, Васильев Аркадий Андреевич, Яковлев Яков Владимирович, Васильев Сахастал Иванович, Тимофеев Анастас Николаевич, Калаков Родион Васильевич, Кириллов Константин Сергеевич, Яковлев Проконий Павлович, Алексеев Владимир Иванович, Иванов Александр Васильевич, Иванов Александр Васильевич, Ксенофонтов Ньургун Кузьмич, Попов Илья Дмитриевич этилэр. Иккис сылга дьон уурайан, сага кэлбиттэрэ: Васильев Дмитрий Владимирович, Иванов Дмитрий Александрович, Петров Петр Акимович, Саввинов Альберт Вениаминович, Иванов Николай Иванович, Семенов Иван Валерьевич, Тимофеев Николай Яковлевич. 13 буолан саһалан баран 10 буолан бүтэрдилэр. Повардара, дьыссаат повара, Михайлова Клара Николаевна икки снл минньигэс аһынан аһатта.

Оһо тэрилтэлэрэ бөдөнгүйүт "Ст. Васильев" аатынан холкуос бэрэссэдээтэлин дьаһалынан 1959, 1960 сылларга тэриллиттэртэ, ыал дьээлэрин уларсан үлээбиттэрэ. 1960 сыллаахха бэйэбит олохтоох уустарытын тутуулан 20 миэстэлээх дьаһыла дьээтэ үлэбэ киирбитэ. Маһын Ксенофонтов Кузьма Матвеевич кэрдибитэ. Салайааччылар Сергеев Дмитрий Сергеевич этэ. Пахомов Дмитрий Федотович, Пахомов Михаил Федотович, Еремеев Иван Васильевич, Ксенофонтов Кузьма Матвеевич уурайбакка, Тимофеев Николай Гаврильевич, Алексеев Николай Дмитриевич, Кябиров Иннокентий Иннокентьевич, Петров Петр Михайлович, Еремеев Александр Иванович, Пахомов Григорий Васильевич, Васильев Проконий Афанасьевич быстах үлээбиттэрэ. Быстах үлээһин биричиинэтинэн - холкуос чулуу отчуттара, сорсуннаах булчуттара буолалларынан быһаарыллар.

Нэһилиэк кылаан мас уустара Тимофеев Николай Гаврильевич, Еремеев Иван Васильевич, олон-

хоһут Сергеев Дмитрий Сергеевич туох баар туттар тэриллэри-маллары онорон биэрэн, тылын кыайан этилибэт өһөтүн онорбуттара. 1965 сыллаахха кэнэтиллэн, дьыссаат ыаллар дьээлэриттэн көһөн кэлбитэ. Самыы тутууну эмиэ бу биригээдэ тутуула. Алексеев Николай Дмитриевич, Потапов Корнил Васильевич, Калаков Егор Егорович, Афанасьев Николай Алексеевич үлээспиттэрэ. 1971 сыллаахха сопхуос дьаһылаҕа икки хостоох дьэити тутан биэрбитэ. Тутууну эмиэ Сергеев Дмитрий Сергеевич салайбыта. Пахомов Дмитрий Федотович, Ксенофонтов Кузьма Матвеевич, Еремеев Иван Васильевич, Васильев Иван, Дмитриев Николай Егорович о.д.а. үлээбиттэрэ. "Дружба" эрбии кэлэн, үлээһин чэпчэпитэ, Кууһума баһылаан туттубута.

2012 сыллаахха Иванов Николай Григорьевич биригээдэтэ нэһилиэккэ аротнай спортзалы тутуула. Тутуулааччыларынан бэйэбит уолааттарыт буолбуттара: Иванов Александр Григорьевич, Васильев Сахастал Иванович, Васильев Михаил Васильевич, Васильев Семен Алексеевич, Андреев Рустам Игоревич о.д.а.

2012 сыллаахха тутуу сага ньыматынан туттан, сэндвич панелынан аротнай модульнай хочуолунайы тутуу буолбута. Бу тутууну ГУП "ОДКХ" бэйэтэ ытыпыта. Ньурбаттан үс, Маалыкайттан икки, мантан үс: хачыгаар Петров Петр Акимович, хачыгаар, пенсионер Харитонов Лазарь Иванович, электрик Степанов Александр Васильевич буолан тутууларта.

2016 сыллаахха түөрт квартиралаах уопсай дьээтэ бүтэн, сага, эдэр үлэһиттэр олорулор. Тутууну, тендергэ хотон, алта үлэһиттээх Акана ыччата ЧП Торохов Владислав ытыпыта. Киһи эбии көрдөөн, бэйэбит ыччаппыт Тимофеев Гаврил Иванович үлээстэ. Ол эрэн, дьиктитэ, холлоһоһу бүтэрээт, сарайдаат, профлиһинэн бүүрүэтэ, 13 күнүнэн баран хааллылар. Атынын дьаһалта уйунан, охранныктара Иванов Валерий Иннокентьевич, Яковлев Проконий Павлович, Дмитриев Дмитрий Дмитриевич, тыраатарыс Тимофеев Семен Ивано-

барыыта

1980 сылга тутуллубут кулууп

2005 сылга тутуллубут дыссаат

1988 сылга тутуллубут Хатыы орто оскуолата

Дыссаат дьэтин тутууччылары

1992 сылга тутуллубут почта

2012 с. тутуллубут спортзал

вич, тренер Пахомов Анатолий Михайлович истэри-тастары ситэри онордулар. Гаврил, киниэхэ көмөбө кэлбит Тимофеев Артур Николаевичи кытта дьэ ис бараанын ситэрдилэр, ыраастаатылар.

2020 сыллаахха саҥа арыы сыабын дьэтэ тутулан баран турар. Араас үүт бордуюктатын сизхпит диэн үөрбүппүт баара! 1989 сыллаахха Мэнгэдьэк сайылыгыттан маслосыах көһөрүллэн кэлбитэ, 1991 сыллаахха кэнэппиттэрэ. Бу дьэбэ сааскыттан күһүнгэ диэри үүт туталлар, арыы онороллор. Ол иннинэ маслосыах түүрт хостоох Кучуйаан уопсайын субурхай дьэтин биир хохугар баара.

2022 сыллаахха оройуон бүд-дүөгүнэн саҥа ньыманан - сип панелынан тутуллубут ФАП дьэ-тэ балабан ыйыттан үлэлээн эрэр. Бэдэрээтчи - Ньурбатаабы "Кировстрой" ХЭУо тэрилтэ дириэктэрэ Тимофеев Борис Михайлович тобус үлэһиттээх биригээдэтэ сыл анаара эрэ туппута, сир то-нуоһуттан үлэтин саҥалаан баран, 2022 сыл олунньу 22-гэр тутар-быттара. Биригээдэ биһигиттэн Иванов Федор Григорьевич, Курьшев Григорий Владимирович, Кычкин Егор Егорович үлэлэ-питтэрэ.

1950 сыллаахха тэриллибит дьону сытыран эмтиир, төрөтөр балыыһа аналаах дьэ 1970 сыллаахха үлэбэ киирбитэ. Бастаан эмиэ, буоларын курдук, ыал дьэтин анаабыттара. Саҥа тутуу маһын Егоров Иван Иванович, Ксенофонов Кузьма Матвеевич, Данилов Иван Павлович кэрдиттэрэ. Егоров Марк Ионович тийэн киллэрбитэ. Данилов Петр Иннокентьевич, Егоров Иван Иванович пилорамаҥа та-һаарбыттара. Дьэни Хатыылар бэйэлэрэ, Еремеев Иван Иванович биригэдьиридээх туппуттара: Иннокентьев Семен Иннокентьевич, Егоров Иван Иванович, Данилов Пермин Николаевич, Данилов Семен Иннокентьевич, Калаков Василий Егорович. Кирпиичэттин, идэ онгостубут оскуо-ла остуораһа Иванов Михаил Афанасьевич үктээбитэ. Охотрун Данилов Семен Иннокентьевич, Сергеев Дмитрий Сергеевич туппуттара.

Дьэ, тутуубут устуоруйата субу маннык буолан табыста. Биллэн турар, ааспыт үйэтээби түмэл дьэтэ, кулууп, оскуола саҥар-дыллыан баарабыт.

Мирослава ИВАНОВА,
Мэнгэдьэк.

Октябрьскай нэһилиэккэ быг-вой комбинаты 1970 сыллаахха ба-лабан ыйыгар Марфа Николаевна Григорьева арыыбыт. 23 туха-ры таһаарылаахтык үлэлээн, та-нас, сакаас араанын үрдүк хаачы-сы балаахтык тигэн олохтоохторго, үлэлээн ааспыттарга даҕаны быг-вой үтүө өйдөбүллээх.

Быйыл үгэс быһыытынан Ан-тоновка аҕа саастаахтара сайыны көрсүү тэрээһинигэр арай биир сонун иһилибит - быткомбинат-тар бэйэлэрин күүстэринэн кини-гэ-альбом таһаартарбыттар... "Тү-һүлгэ" норуот айымньытын дьэ-тин дириэктэрэ Матрена Проко-пьевна Захарова маны бэлиэтэ-

нэн, туруорсан хайаан да бибилэ-тиэкэбэ, түмэлгэ бэриллиэхтээх диэн бу фотоальбом презентаци-ята буолла.

Нэһилиэк балаһаныгар от ыйын 7 күнүгэр чөкө да буоллар таһымнаах, олус истин көрсүһү-гэ быткомбинат салайааччыта Елена Ивановна Николаева, иис-тэнньэннэр Мария Иннокен-тьевна Тимофеева, Акулина Ми-хайловна Гуляева, Марина Ива-новна Герасимова, Зинаида Ни-колаевна Мухомлева кэлэн урук-куну санаан, альбом үлэтин кэп-сээн аастылар. Иилээн ыытта Матрена Прокопьевна. Баһылык Семен Александрович Корякин санаатын үлэһиннэ, бу фотоаль-

- Үлэ сыла - Быткомбинаттар билигин даҕаны бииргэлэр

бом таһарыгар үлэлээбит Мари-на Ивановна уонна Валентина Ивановна эбэрдэ суруктары туттарда.

Кинигэ тутулун бибилэтиэкэр Раиса Николаевна Сухаринова кэпсээтэ: экземпляр 22, 38 стра-ницалаах, үлэлээн ааспыт 22 киһи туһунан хаартыскалар түмүл-лүттэр. Раиса Николаевна "Үлэ дьэно" диэн Леонид Попов хо-һоонунан презентацияны саҥа-лаабыта быткомбинат кыргыттарын үөрэ долгутта.

Кинигэ таһаарыы эйгэтин ин-нин-кэннин билбэтэр даҕаны, альбом-кинигэ таһарыгар урук-куттан баҕалаах эбиттэр. Панде-мия буолбутугар күүскэ ылсан 2022 сылга санаалар сиппит. Бэ-йэлэрин истэригэр диэн була сылдыбыта, хата, үтүө сонун буолан иһиллэн киэнгэ табыста-ба. Ытыс тыаһа добуһуолаах Мари-на Ивановна олохтоох бибилэ-тиэкэ салайааччытыгар Людмила Петровна Ефремоваҕа, олохтоох түмэл салайааччытыгар Праско-вья Михайловна Захароваҕа нэ-һилиэк дьонугар-сэргэтигэр, оҕо-

лорго, сиэннэргэ өйдөбүл буолан хааллын диэн бэлэх уунна. Та-һыыга ыйан-кэрдэн, сүбэлээн биэрбит Мичил Аркадьевич Ни-колаевка махталларын биллэрэл-лэр.

Уруккута ааҕар балабан, он-тон хонтуора буолан турбут дьэ-ини онгостон үс массынаттан са-ҕаламмыт быткомбинат үлэтэ сайдан, кэлэктиибэ кэнгээн ис-пит, туолбат булаан туолар буол-бут. Тас таҥас туспа, атаҥ таҥас сыаҕа туспа, Ньурбаттан өссө па-рикмаһер тахсан үлэлээн ааһар. Кутан кэспит курдук иистэнэр кыргыттар эмиэ бааллар эбит.

Общественнай олохтон туора турбаттар. Субуотунньуктар, араас тэрээһиннэр. Биир Саҥа Дьылга тэрилтэнен мааска күрэ-бэр быткомбинаттар мушкетер буолан кэлбиттэрин, ким да бил-бэтэбин ол күн эмиэ ахтан аас-тылар, атын да көрүдүөс, араас түгэннэртэн үөрүү-көтүү үгэс буолла. Төһө да тэрилтэ суох буолбута отут сыл буолбутун иһин, ол кэмнэрин күндүтүк са-наан быткомбинаттар диэн били-

гин да тутуһа сылдьаллар, үөрүү-гэ-хомолтоҕо бииргэлэр, ону ааһан аны альбом-кинигэлээхтэр. Кинигэ таһаарытыгар улахан уопуттаах Прасковья Михайловна суох буолбут тэрилтэни өрө тутан маннык үйэтиппиттэрэ өссө бүк суолталаах диэн бэлиэтээтэ.

Сыннылангана олорор дьүөгэ-лэр бачча мустубучча остуол тар-дынан ирээ-хоро кэспэттилэр, жеребьевкалаһан бэйэ-бэйэлэри-гэр бэлэх онордулар, хаартыскаҕа түстүлэр, бириистээх викторина буолла. Билигин да иистэрин бы-рахпаттар: Дьокуускайга олорор Елена Николаевна быйыл өссө оҕуруоҕа көһөр санаалаах, улуус-таабы иис сыаҕар СВО уолаттар-ыгар күүс-көмө буолар Зинаида Николаевналарын хайҕаатылар. Жеребьевканы бэлэбэр миэтэрэ-лээх таҥас тиксибиттэрин Мари-на Ивановна ырбаахы тиктиэм диэн олус үөрдэ.

Ити курдук Үлэ сылыгар үлэ дьонун суолталаах түгэннэрэ бэ-лиэтэннэ, истин эбэрдэ этилин-нэ.

Октябрьскай нэһилиэк
дыһалтатын пресс-сулууспата.

Медиктэргэ махталбыт мунура суох

"Мин мэдиссиинэбэ сүгүрү-йэбин, - диір терапияба эмтэнэ сытан көрсөн сана билсипит киһим, Хорулаттан сылдыар Анна Алексеевна Иванова. - Оҕо эрдэппиттэн үрүг халааттаах аанһалларым эрэ баар буоланнар, бачча сааспар тийэн кэллэбим. Урукку кэминээби дойдум быраастара, оройуонум медиктэргэ баччаанга диэри көрөн-истэн, диагноспын сөпкө туруоран, эпээрээссийэлэнэн, кэммиттэн кэмигэр эмиэ хатылаан эмтэнэрбэр, билигин ыал ийэтэ, эбээтэ дэтэн кэргэмминээн дьоллоохтук быр-бааччы олоробут. Олоххо буола турар араас быһыны-майгыны истэбилэ, сөбө-сэңээрэ сылдыабыт, ардыгар быһаарсан да ылабыт, үөрэбит-көтөбүт оҕолорбуттан, сиэннэрбиттэн.

Наһаа махтанарым ыам ыйыгар мөлтөөн, буорайа сылдыар кэмээр Чаппанда балыһатыгар сүрэх быраана Валентина Валерьяновна ыппытыгар, эмтиир бырааһым Виктория Михайловна кэлэтибин кытта тута бэйэлэрин эйэбэс майгыларынан, болҕомтолоох сыһаннарынан, сатабылларынан ыарым ангарын тута эмтээбиттэрэ. Сигэтэ сылдыар араас процедураларга

сырытыннаран үтүөрэн, өйү-санаам дьэңкэрэн, тугу барытын үчүгүйдик билэр-көрөр буолан тахсыбытым. Күнгэ 4-тэ ас бастыгын астаан поварбыт Дора эмиэ ыарыбытын чэлчэтэр, ыраастара, сылаастара киһи эрэ үтүөрүөх курдук. Манна даҕатан эттэххэ, кыра уолбар Иванов Артем Николаевичка, МЧС үлэһитигэр, ийэли сылаас махталбын тирээрдэбин, ханнык да кэмээр кэмэ суох көмөтүн, кыһалларын иһин.

Билигин аны оройуон балыһатын терапиятыгар эмтэнэ сытабын, эмиэ Валерьяновнам ыгтан. Быраас Сардаана Васильевна эмтэнэр эмтэрбин сөптөөхтүк анаан кириээт тупсарга бардым. Дьонум барахсаттар окко бардахтарына аһыар астарын астыырга бэлэммин диэн бөбөхтүк сананабын," - диэн Анна Алексеевна биһиэхэ кэпсээнин түмүктүүр.

"Балыһа үлэһиттиригэр өссө биридэ махтанабын" диэн махталын тылларыгар кыттыһан туран, Лидия Егоровна ФЕДОРОВА, Анна Ильинична НИКИТИНА ааттарыттан суруйда

Валентина Давыдовна
ФЕДОРОВА.

Киһиэхэ төрөөбүт дойдута...

Киһиэхэ төрөөбүт дойдута төрөппүт ийтин кэриэтэ. Киһи кинини хайдах баарынан ылынар, кинини хайдах баарынан таптыыр. Олус да таптыбын ханна да суох ураты, дыбардаах, томороон тымныылаах кырыа кыһыммын, өлөрөр-өһөрөр айылгыта суох, төттөрүтүн, дьон доруубуйата чөл буоларыгар туһуламмыт айылбатын. Төрөөбүт сирдэригэр тэлһийэн барбыт, уостарын кытытынан "тапталлаах Сахабыт сирэ" диір дьону олох өйдөөччүм да суох, ылым-маппын да. Төрөөбүт дойдуга олонор, хайдахтаах үтүмэн үлэни ыгталларый, дьон?! Ол оннугар, дьин төрөөбүт дойдутун таптыыр боростуой хас биридди Саха сириг олохтооҕо, үлэһитэ, нэһилиэгин, улуунун, өрөспүүбүлүкэтин сайдытытун туһугар үлэлиир, норуотун туһугар дьингээтих кыһаллар салайааччыларбыт. Мин кизн туттабын СВО-ба баран уолаттарбыт котокулар санааларын бөбөгөтөр СӨ Ил Дарханынан, улууспут аҕа баһылыгынан, дьоруойга тэннээх улууспут иистэннэгэ Галина Дмитриевна Федорованан, араас үлэни ыытар Саха сириг саллааттары ийэлэринэн Емельянова Мария

Егоровнанан, сылааһы хааччылар хачыгардарынан, бары боростуой үлэһит дойдумунан.

Төрөөбүт дойдуга таптал күүстээбин тастын балтым холубуруттан, бу баар уустук балаһаннаһтан, ордук сытытык өйдөөтүм.

Балтым, ийэтэ, аҕата оҕо саастарыттан инбэлиит буоланнар, төрүүбүттэн судаарыстыба бэлэмизэр Алдан куоракка олус көңүлүк, кыһалга диэни билбэккэ улааппыта, үөрэммитэ. Алдан диэтибит да көмүстээх нуучча куоратын саныы түһэбит, промышленнай куорат буолан сайдыылаах дии саныыбыт. Ол аата балтым истиин-тастыын нууччалы итиилээх, тыа олоһун олох билбэт. Ол иһин, 20 эрэ эдэркээн сааһыгар туркмен уолугар кэргэн тахсан, кизэргэтин ааттыылларыны "интернациональной дьизэ кэргэни" үөскэтэн, ол сағана ССРС 15 быраатты өрөспүүбүлүкэлэригэр биридэстэригэр - Туркменияга көһөн барбыта. Кэргэнэ холкуоска үлэлээбитэ, улахан хаһааһыстыбаны туһуптутта. Тапталлааһыттан кыыстаах уол оҕолумута. Дьалхааннаах 1991 сыл түмүгүнэн, аны Туркмения тас дойду буолбута. Кэргэниттэн

арахсан, мусульманскай дойдуга тирэбэ-өйбүлэ суох хаалбыта. Кыра куоракка көһөн кириэн, баһаарга үлэлээн, син атабар турбута. Ол эрэн, төрөөбүт дойдутугар тардыстыгы утуулар уугун уйгуурдубута, аһыар аһын амтанын сүтэрбитэ. Атын сир итэбэлин, олоһун укулаатын ылынара сааһырдаһын айыы араан испитэ. Ол иһин алта сыллааһыта Арассыыйага кириэн, кини граждандытын төнүннэрэн, билигин бары көңүл Арассыыйа дьонноро.

Быйыл сайын кэлэн, Дьоккуускай куоракка Ньурбатааһы балтын дьизитигэр бэйэтэ хаһаайкалаан, Хангалас ыһааһар Хангаластааһы эдьийинэн, Туймаада ыһааһар Дьоккуускайдааһы дьүөгэлэринэн астына сылдыан, Сахатын сириг, Дьоккуускай куорат бэлиэ миэстэлэрин, Дьоккуускайдааһы балтыларынаан дуоһуйа көрөн, сахалыы сувенирдары, үрүг көмүһү атыылаһан үөрэ-көтө дойдудулаата. "Мин төрөөбүт сирим - Саха сирэ" диэн, аны оҕолоругар, сиэнигэр көрдөрүөн баҕарар.

Мирслава ИВАНОВА,
Мэнгэдьэк.

Бэс ыйын 9 күнүгэр 1973 сыллааха мин дьонум дьизитин тиэргэнигэр балаакка тардан, чэчир анһан, кизргэтэн, 100 киһилээх сыбаайба буолбута. Уксэ Кириэп сэлэниһэтин олохтоохторо, чугас ыалларбыт, биригэ үлэлиир дьоммут, дэриэбинэ эдэр ыччата, аймахтарбыт ыгырыылаах ыалдыт буолан сылдыаһыттар.

Быйыл бэс ыйын 8 күнүгэр Ньурба куоракка ЗАГС-а дьизитигэр үөрүүлээх быһыыга чиэстэһин буолла. Оройуон администрацията, Таркаайы нэһилиэгин дьаһалтата, культуура департамена эбэрдэлээтилэр. СӨ правительствотын иһинэн үлэлиир ЗАГС управлениетын "Семейная доблесть" анал знагынан, остуолга ууруллар бэлиэни туттардылар. Ил Дархан, Ил Түмэн Эбэрдэ су-

руктара бааллар. Саамай үөрүүлээбэ - үйэ саас тухары оройуон ЗАГС-атын Бочуотун кинигэтигэр киллэрбиттэрэ буолар.

Бэс ыйын 9 күнүгэр 2023 сыл эмиэ урукку сыбаайбалаабыт дьизит таһыгар саха балаһаныгар сиэннэрбитин, оҕолорбутун, аймахтарбытын, табаарыстарбытын ыгыран бырааһыннык остуолун тардан, ыал буолбуппут 50 сыллаах сыбаайбанын бэлиэтээн, үөрэ-көтө бырааһыннык таатыбыт. Эбэрдэ эгэлгэтэ, алгыс бастына, үтүө санаа үтүмэнэ этилиннилэр.

Сотуччу даһаны, санаабатах да дьикти дириг ис хоһоонноох бэлэби Афанасий биригэ төрөөбүт кыра балта, Кириэп сэлэниһэтигэр олоһор Филиппова (Моргусова) Мария Александровна онордо. Кумаһы кытта це-

— Дьоллоох түгэн — Үйэлээх таптал

Биһиги дьизэ кэргэн быйыл, 2023 сылга, бэс ыйын 7 күнүгэр сокуоннай кэргэни буолбуппут 50 сылын "Кыһыл көмүс" сыбаайбанын бэлиэтэтибит. Афанасий, 26 саастаах, культуура үлэһитэ, мин, 27 саастаах Ирина Ивановна, Таркаайы нэһилиэгин Сэбиэтин исполкомун экирэтээринэн үлэли сылдыар кэммит этэ.

Кумаһы кытта це-мени булкуйан, иһигэр тимирдэринэн (катанганан) каркас онорон, икки кыталык утары көрсөн туралларын, уп-уһун моойдоох, тумустарынан үөһэ чолоччу туттан, кынаттарын даллатан, уһун сотолоруна атахтарыгар үктэнэн туралларын онорон юбилейбытынан бэлэх уунна. Үрдүктэрэ 1 м. 58 см., иккис кыталык 1 м. 70 см. Кынаттарын уһуна 2 миэтэрэ кэрингэ буолар. Балтыбыт Мария Александровна бу кыталыктары дириг толкуйтан, чаччы даһаны талааннаах, уран, кэрэ көстүүнү чочуйан, тыыннаахтарын көрбүт курдук өнгөрүтүн, туттан туралларын онорбутун сөбөн, махтанан, талааныгар сүгүрүйэбит.

Тыыннаах кыталыктар көтөн кэлэн, биһиги дьизит таһыгар түһэн туралларын түннүкпүтүнэн көрөн сана күнү үөрэ-көтө, уруйдуу, кэрэни кэрэхсии олоһорбут олус да үчүгэй.

Айылда маанылаах атын көтөрдөрүттэн кыталыктар саамай улахан эбиттэр, маһан түүлээх, кыһыл өнгөөх уһун тумустаах,

кынаттарын төбөтө хара, кутуруктара кылгас, атахтара уһун, саамай кэрэ көстүүлээх көтөрдөр эбит. Былыргыттан кыталыктар тустарынан элбэх хоһоонор, ырыалар айыллыбыттар биллэр. Кинилэр ханна сымыйтыгылларын киһи көрбөт, саас ыам ыйыгар, бэс ыйын саһатыгар биһиги дойдубут үрдүнэн көтөн аһаллар.

Дьоллоох эрэ киһи кыталыктар үңкүүлэрин көрөр үһү диэн номох, үһүйээн баар. Кинилэр курдук тапталларыгар бэринилээх, тыыннаахтарын тухары софотох тапталлаах бу кэрэ кыталыктар эрэ буолаллар эбит.

Афанасий Александрович өссө 1967 сыллааха Ньурба РДК-ба баяниһынан үлэли сылдыан "Кыталыктар үңкүүлэрэ" диэн баяннга аналлаах пьесаны суруйбута. Музыка алыптаах дорбоонугар уйдаран кыталыктар үңкүүлүү сылдыалларын дьүһүйээн, күн бүгүнгэ диэри бу айымһынан үңкүү ансаамбыллара үңкүүлүү сылдыаллара кинини үөрдэр.

Бырааттарбытыгар Сергей Тельновка (Моргуй Уран Ариян уола), уоллуу-аҕалы Ариян Моргусовтарга, балтыбытыгар Мария Александровнага бу үйэлээх, дириг ис хоһоонноох бэлэхтэрин иһин мунгура суох махтанабыт, үөрүүбүтүн үлэстэн бэлэх тэрийбиккиг иһин. Моргусовтар удьуор уус төрүттээхтэрэ утум салһанар диэн этиигэ "кырдык оннук эбит" дэтэрин талааннаах тарбахтарынан уһанан, чочуйан онорбут оноруктара ону толору кэрэһилииллэр.

Аҕалара, эһэлэрэ Моргусов Александр Иннокентьевич (Мыаккай) нарын, бөбө гына уһанар мас уһа буолан билигин да кэпсээнгэ сылдыар. Биһиги сахабыт балаһаныгар 2 мас атырдыа, ат ыгыра бааллар. Кини уһанар кэмигэр аһаардас илии эрбиитэ, сүгэ, быһах эрэ буоллактара дии.

Киһи олоһо кылгас, бу "кыһыл көмүс сыбаайба" диэн дьоллоох түгэн, 50 сыл анараа өттүгэр буолбут тиэргэммитигэр, бэс ыйын 9 күнүгэр, кубалар, кыталыктар бэлэх буолан биһиэхэ анаммыттар. Оҕолорбут, сиэннэрбит, аймахтарбыт эбэрдэлэрэ олохпун умнуллубат өйдөбүлэ буолар. Өссө да уһундук, дьоллоохтук, доруобай сылдыгын диэн этилибит алгыс тыллара туоллар ханнык.

Махталы кытта
Ирина Ивановна, Афанасий
Александрович Моргусовтар.
От ыйын 4 к.,
Хатыг Сыһыы сэл.

— Гола педагога и наставника —

Всероссийская акция-конкурс "Код донора. Наставничество"

В круг задач акции входят проведение донорских мероприятий с учетом тематики Гола педагога и наставника, направленных на пополнение запасов крови; повышение информированности населения по вопросам донорства крови и костного мозга; стимулирование просветительской деятельности в этой сфере; вовлечение работников образования, наставников из различных сфер в донорское движение; выявление лучших практик организации, развития и управления донорством в условиях введения в отношении Российской Федерации санкций, практик межведомственного, межотраслевого партнерства.

Номинации Акции:

- «Просветительская деятельность в сфере донорства крови и костного мозга»:

система мероприятий, проекты, направленные на информирование детей и молодежи о донорстве крови и костного мозга, вовлечение детей и молодежи в мероприятия, направленные на пропаганду донорства.

- «Донорство вне формата»: креативные подходы к пропаганде донорства крови и костного мозга (квизы, квесты, видео и т.д.).

- «Уроки о главном. Донорство крови и костного мозга»: методические разработки мероприятий о донорстве крови и костного мозга для детей школьного возраста, проведение донорских акций с участием школьных коллективов и родителей школьников.

- «Донорство как система»: практики, направленные на раз-

витие регулярного донорства крови и костного мозга, системы наставничества в сфере донорства в учреждениях среднего профессионального и высшего образования.

- «Наставники донорского движения России»: просветительская деятельность и личный вклад в развитие донорства крови и костного мозга. 7.6. «Код донора. Наставники»: система мероприятий, направленная на вовлечение работников сферы образования, представителей органов управления образованием, наставников из различных сфер в донорское движение.

- «Регион как одна команда»: практики, направленные на развитие межведомственного и межсекторного сотрудничества в сфере донорства крови и костного

мозга в субъектах РФ.

- «Управление донорством»: практики, направленные на преодоление новых вызовов в сфере донорства крови и костного мозга, реализацию управленческих решений, обеспечивающих стабильную работу учреждений службы крови, предупреждение рисков развития негативных сценариев в сферах донорства крови и костного мозга.

Заявки на участие в акции принимаются до 3 ноября 2023 года по ссылке: <https://forms.gle/2aWSGscTUPbDh1T6>. Итоги акции будут подведены в декабре 2023 года.

Организаторы лучших практик, представители регионов награждаются дипломами Акции и памятными призами.

В целях развития безвозмездного регулярного донорства крови на территории Российской Федерации, укрепления и пропаганды традиций милосердия, взаимопомощи, солидарности, в рамках мероприятия Гола педагога и наставника с июня по ноябрь 2023 года проводится основной этап Всероссийской акции-конкурса «Код донора. Наставничество» (далее — акция).

Организаторы акции — Координационный совет по донорству крови при Общественной палате Российской Федерации, Федеральное медико-биологическое агентство, НФ «Национальный фонд развития здравоохранения».

— Кэпсиэхпин баҕарабын —

Дойдутун дьонугар нус-хас олобу баҕарар

Аҕам саастаах ытык кырдыаҕас Тартакынова Мария Ивановна Ньурбага Санкт-Петербургтан аймахтарыгар күүлэйдин кэлбит кэмигэр көрсөн кэпсэтинбин хаһыат ааҕааччыларыгар тиэрдэбин.

- Мин олохтоох Ньурбабын, Арҕаа Бэстээххэ, билингитэ - Чаппандаҕа, 1931 сыллаахха атырдыах ыйын 12 күнүгэр күн сирин көрбүппүн. Ийэм миигин төрөөрү хаана баран өлбүтэ. Ол курдук тулаайах кэриэтэ оҕо сааһым ааспыта.

Оскуола сааспыттан ханкыһыт, хайыһардыт буоламмын күрэхтэргэ кыттар эһим, урукку көлөнэ Ньурба олохтоохторо өйдүүр буолуохтаахтар.

Мин Ньурбага ОРСКА Амакинҕа 22 снл экспедитордаабытым. Ол саҕана нэһиликтэртэн эт атыылаһан геологической партия үлэһиттэригэр, ОРС маҕаһыныгар атыылыыр этибит. Бу манна үлэһит сылдан, 60-с снллар кэннилэриттэн кэргэмминээн Евтихов Николай Ивановичтын билсиптэн, бэйэ-бэйэбитин сөбүлэһэн олохпутун холбообуппун. Оччолорго кини Кемеровской уобалас Междуреченскайыттан Саха сиригэр романтикалыы, хамнастаах үлэни көрдөөн кэлбит этэ.

Суоппар идэлээх буолан, Убайаанҕа тыа хаһаайыстыбатыгар сыһааннаах "Сельхозтехника", "Сельхозхимия" тэрилтэлэригэр үтүө суобастаахтык суоппарынан үлэлээбитэ. Кэргэмминээн Николайдыын 47 снл ыал буолан олорбуппун. Үс оҕолордоохтун. Улахан уолбут Григорий суоппар идэлээх, спорка сыһааннаах, боксанаан дьарыктаммыта, бэйэтин сааһыгар чөмпүүтүнэн снлдьыбыта. Армияҕа Читаҕа сулууспалаабыта. Иккис уолбут Михаил Эстонияҕа ыарахан уйкутаах массыынаҕа суоппарынан үлэһит. Санкциянан сибээстээн кыраныссыны сабаннар, Латвиянан, Литванан айанныыр. Кыыспыт Лена оччотооҕу кэмминэн Ленинградтаағы кораблестроительнай университетка үөрэммитэ, иккис үөрэбин техникуму бүтэрбитэ. Билигин бизнесинэн дьарыктанар.

Кэргэмминээн Николай Ивановичтын Ньурбага иккиэйэбин хаалбыппыт кэннэ, кыыспыт иккиэйэбин хайдах олоруохтарай диин бэйэтигэр ынгыртаан ылбыта. Онон 2000 сыллаахха кыыспыт олохсуйан олорор сиригэр Санкт-Петербурга көспүппүн. Биир оҕобут Кемеровской уобалас Междуреченскайыгар баар. 6 сиэннэрдээхпин, 9 хос сиэннэрдээхпин.

Мин кырабыттан сүөһү көрө үөрүйэх буоламмын, Ньурбага Убайаанҕа олорор кэммитигэр кэргэмминээн 7 ыанар ынаҕы, 3 бизни тутар этибит. Улахан уол кэлэн окко көмөлөһөр. Манҕан барбыт снлбар дойдубун, сүөһүлэрбин ахтар эһим. Дьэ кэргэнинэн сүбэлэһэн, Санкт-Петербургтан чугас, 20 км тэйиччи,

Гатчинской оройуон Ленинградскай уобалас Истинка дэриэбинэ-бэ сир учаастагынан атыылаһан, дьэ туттан олохсуйбуппун. Киһи дьарыктаах буоллаҕына, олоҕо уһуур дии саныбын. Ол сылтан хаһаайыстыба тэринэн ынах, икки сибииннэ тутан кэлбиппит. Соҕуруу дойду сүөһүлэрэ төрөлкөйдөр, биир ыамга иккилии биэдэрэ үгт биэрэллэрэ, үстэ ыаталлара.

Кэргэним соҕуруу уон снл олохсуйан олорон баран, сүрэйинэн ыалдан, орто дойду олохтун туораабыта. Кини суох буолтун кэннэ, үс снл буолан баран, 83 сааспар сүөһүбүн эспитим. Билигин түргэнник ситэр салаа өттүнэн баран, африканскай куурссалары, индиоктары итэбит, бу бардахпына кытай хаастарын атыылаһахтаахпыт, - диир Мария Ивановна.

Кыыстар Лена Николаевна аҕатын туһунан ахтарыгар доҕоро, "Коммунизм суола", "Ньурба" хаһыаттарга редакторынан үлэлээн кэлбит аҕам саастаах суруналыыс, журналистка аскакала Семен Петрович Гаврильев доҕоругар Николай Иванович Евтиховка анаан "Огни Нюрбы" хаһыакка "Мой друг Николай Иванович" диин төбөлөөх нууччалыы истин тылынан суруллубут ыстатыйатын ватсап ситим нөһүө ыппытыттан быһа тардан таһаарабын: "Много полезного сделал Николай Иванович Нюрбинскому улусу. Был главным при монтаже отопительных систем Хорулинского клуба, Кюндядинской больницы и многих других объектов в Нюрбе. Много сил вложил в строительство школы № 1, которой гордится город Нюрба."

С моим другом не соскучишься. Знает всякие анекдоты, всякие прибаутки. Лично мне общаться с Николаем Ивановичем всегда кажется маленьким праздником", - диин суруллубут тыллардаах ыстатыйаны дьэ кэргэн кичэллээхтик харайан кэлбит.

"Ньурбага төһө өр буолан баран кэлиит?" - диин ыйытыбар: "Уон снл буолан баран 83

сааспар уонна бу 90 сааспын ааһан баран ыһахтыы кэлиим", - диин хоруйдаата.

Аҕам саастаах киһи төһө саастааҕы да, соччонон көмүс көлөһүнүн тоҕон, бэйэтин кэмигэр үлэлээн кэллэбэ. Бүгүнгү дьоруойум 90 сааһын ааспыт дитэххэ, уруккуну-хойуккуну энчиреппэккэ өйдүүр, бачча ыраах дойдуттан ким да көмөтө, арыалдыта суох кэлэрэ-барара сөхтөрөр. Салгын тыраанспарын үлэһиттэрэ саастаах, кыаммат дьонго барарга-кэлэргэ көмөлөһөлөрүн туһунан астынан этэр.

Ньурбага ыһаахха ийэтэ ордук ат сүүрүүтүн көрбүтүн туһунан кыһа Лена Николаевна Санкт-Петербургтан куйаар ситимин нөһүө кэпсэтэ:

- Дьокуускай куоракка ийэбин Мария Ивановнаны "Ньурбакаан" түмсүү чизэтэтэ. Ил Түмэн Судаарыстыбаннай Муннабын бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Антонина Афанасьевна Григорьева илии баттаһыннаах Махтал суругу, итиэннэ СӨ Үрдүкү Сэбиэтэ (Ытык Сүбэ) "СӨ Бочуоттаах кырдыаҕа" дастабырыаннаны уонна түөскэ кэтэр бэлиэ-

нэн наҕараадалааннар, биһиги дьэ кэргэнгэ ийэбит үөрүүлээх сонуннаах тийээн кэллэ. Биһиги, оҕолоро, сиэннэрэ, истин эбэр-дэлэрин иһин махталбытын тиэрдэбит, - диин үөрүүлээх сонунун үлэһиннэ.

Түмүккэ дойдутун дьонугар үчүгэйи, нус-хас олобу, или-эйэни ис сүрэйиттэн баҕарар. Мария Ивановнага төрөөбүт дойдутун дьон этэнгэ снлдьарыгар, 100 сааһын чэгиэн туруктаах көрсөрүгэр баҕара хаалабыт.

Антонина СЕМЕНОВА.

— СИА ИИТИННЭРЭР —

Регионна оҕолордоох дьэ кэргэни өйүүр миэрэлэри үбүлээһин 7,7 төгүл улаатта

От ыйын 7 күнүгэр Ил Дархан Арасыйыатааҕы Дьэ кэргэн күнүн иһинэн чэрчитинэн ытыллыбыт «Дьэ кэргэн-2023» өрөспүүбүлүкэтээҕи бэстибээл кытылаахтарын эбэр-дэлээтэ. Кэнники биэс сылга оҕолордоох дьэ кэргэни өйбүт миэрэлэрин үбүлээһин өрөспүүбүлүкэбэ 7,7 төгүл — 2018 сылга 3,5 млрд солкуобайтан быйыл 26,5 млрд солкуобайга диэри улааппытын бэлиэтээтэ. Бу Саха сирэ оҕо төрөөһүнүнэн Уһук Илингэ — бастакы, дойдуга сэттис миэстэ буолан инники кэккэбэ снлдьарыгар олук ууар.

2024 снл тохсунньу 1 күнүттэн 25-гэр

диэри саастаах санга ыал буолбут эдэр кэргэнниилэргэ биир кэмнээх төлөбүр олохтонорун туһунан бэстибээлгэ иһитиннэрдэ. Үлэбэ уонна социальная сайдыыга министристибэбэ быйыл төрдүс кыбартаалга бырайыагы Ил Түмэн көрүүтүгэр киллэрэригэр соруудахтаата.

Айсен Николаев «Дьэ кэргэн» өрөспүүбүлүкэтээҕи ийэ хапытаалын кээмэйин улаатыннарар туһунан быһаарыы ылыллыбытын иһитиннэрдэ. Ол курдук, дьэ кэргэнгэ үһүс уонна онтон элбэх оҕо төрөөтүбүнэ төлөбүр икки төгүл — 300 тыһыынча солкуобайга дьылы үрдүө.

Бу сылтан «Үлэ бэтэрээн» анал ааты «Дьоруой ийэ», I, II, III истигэпэннээх «Ийэ албан аата», «Ийэбэ Үрдүкү махтал» судаарыстыбаннай наҕараадалары ылбыт ийэлэргэ туттарар буолуохтара.

Саха сиригэр демография уонна дьэ кэргэн бэлиитикэтигэр бастың көрдөрүүлээх муниципалитеттарга 10 мөл.

солкуобайдаах грант бэриллэрин туһунан Ил Дархан эттэ.

Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэ мөлүһүн ахсааннаах олохтооҕо буолбут Сайыына дьэ-кэргэнигэр — Мииринэй оройуонугар олорор Онуфриевтарга өрөспүүбүлүкэттэн 3 мөл. солкуобай харчы бэриллэрин туоһулуур сертификаты туттарда.

Россияҕа 1,5 диэри саастаах оҕону көрүүгэ босуобуйа төлөбүрүн быраабылата уларыыаҕа

РФ Үлэ министристибэтэ 1,5 диэри саастаах оҕону көрүүгэ төлөнөр босуобуйа быраабылата уларыарын иһитиннэрдэ. Көһөрүүнү биедэмистибэбэ онордулар,

ТАСС суруйар.

Төрөөбүт дыахтар эрдэ үлэтигэр тахсар буоллаҕына, «страховой» төлөбүрэ оннунан хаалыахтаах диин этии онордулар. Ол эбэтэр оҕотун көрөн олорорунан уопуска бэтэр, ити эрээри босуобуйатын төлөбүрэ тохтообот.

Тустаах министир Антон Котяков быһаарытынан, босуобуйа кээмэйэ ийэ хамнаһыттан тутулуктаах, бу «страховой» төлөбүр. Бэрээдэктэ киллэриллибит көһөрүүлэр төрөппүт үлэтигэр толору үлэ күнүгэр төһөнөр түбэлтэтигэр да оннунан хаалаллар.

Оҕону көрөн олорууга уопуска кэмигэр ийэ атын үлэбэ үлэлиэн сөп. Бу кэмгэ урукку үлэтигэр кини үлэтин миэстэтэ баар буолуохтаах.

Санаттааха, билигин «страховой» босуобуйаны уопуска кэмигэр күн аңарыгар эрэ үлэһит төрөппүккэ бэриллэр.

— ЯСИА сообщат —

**Айсен Николаев посетил
показательные полеты
дронов компании БАС на
полигоне СВФУ**

Глава Якутии Айсен Николаев 10 июля посетил испытательный полигон Северо-Восточного Федерального университета ТОР «Якутия», где прошли показательные полеты дронов.

Способности своих БПЛА Ил Дархану продемонстрировал первый российский оператор беспилотников с государственным участием ООО «БАС». Компания была создана Государственной транспортной лизинговой компании (ГТЛК) совместно с Фондом Национальной технологической инициативы в 2022 году.

При поддержке правительства Якутии компания реализует Пилотный проект по отработке и определению наиболее эффективных сценариев использования беспилотных авиационных систем (БАС) в регионе. В рамках проекта компания БАС будет задействована для мониторинга чрезвычайных ситуаций на территории республики.

«У нас есть возможность проверить работу дронов в экстремальных климатических условиях. Планируется оценить технические и летные характеристики беспилотных летательных аппаратов, чтобы лучшие образцы начали запускать в эксплуатацию. В первую очередь, нас интересует обеспечение эффективного мониторинга пожароопасной ситуации», — сказал глава Якутии Айсен Николаев.

Напомним, во время проведения ПМЭФ-2023 глава региона Айсен Николаев и генеральный директор ГТЛК Евгений Дитрих подписали соглашение о сотрудничестве в сфере беспилотной авиации. Также компания БАС подписала соглашение о сотрудничестве в данной сфере с министерством экологии, природопользования и лесного хозяйства Якутии.

Стороны достигли также соглашения о запуске совместных программ для ускорения цифровой трансформации транспортной отрасли, внедрения цифровых сервисов при организации грузовых и пассажирских перевозок и договорились о сотрудничестве по другим направлениям.

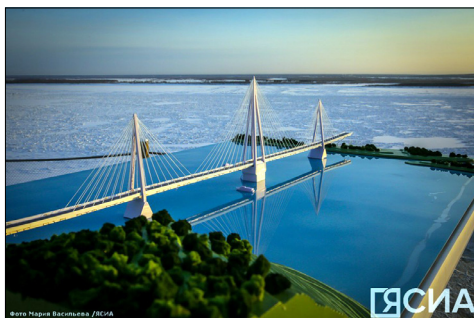
«Мы активно работаем с регионами, знаем их особенности и видим, что для территорий с низкой плотностью населения и инфраструктурными ограничениями, что характерно и для Якутии, развитие сферы беспилотной авиации является жизненно важным и актуальным не только для экономики, но и для социальной сферы. Мы провели переговоры с министерством экологии, природопользования и лесного хозяйства республики и видим большую потребность в услугах с применением БАС», — сказала руководитель Пилотного проекта в Якутии ООО «БАС» Наталья

Ланская.

По ее словам, компания готова приступить к оказанию услуг с применением беспилотников, в том числе для мониторинга пожароопасных участков, подсчета поголовья овцебыка, северного лесного оленя, борьбы с шелкопрядом, забора и анализа проб воды на предмет загрязнения и доставки грузов в труднодоступные районы Якутии.

«На сегодняшний день БАС с успехом применяются в сельском хозяйстве, строительстве, мониторинге трубопроводов и ЛЭП, геодезии и многих других отраслях. В настоящее время идет разработка экономической модели и тарифов на услуги с использованием БАС, что позволит значительно сэкономить бюджетные средства. Например, поднять самолет типа АН для разведки и проверки очага «возможного» возгорания стоит порядка 200 тысяч рублей в час, беспилотник с оператором выполнит эту задачу за сумму в десятки раз ниже», — добавила Наталья Ланская.

Пресс-служба Главы РС (Я) и Правительства РС (Я).

**Кирилл Бычков:
"До конца 2027 года
будет завершена основная
конструктивная часть
Ленского моста"**

К строительству готовы приступить сразу после прохождения экспертизы.

В Якутии готовы немедленно приступить к строительству Ленского моста после прохождения экспертизы. Планируется, что основная конструктивная часть объекта будет завершена до конца 2027 года. Об этом в эфире программы «Якутия Live» на телеканале «Якутия 24» рассказал первый зампред правительства республики Кирилл Бычков.

По словам вице-премьера, особое внимание к строительству моста со стороны президента России доказывает важность объекта для всей страны.

«Проект сейчас находится в активной стадии реализации. Предварительно мы провели все обсуждения с правительством Российской Федерации. Этот проект лично курирует вице-премьер Марат Хуснуллин. Все соответствующие федеральные органы исполнительной власти: Минтранс, Минстрой, Минфин, Минэкономразвития оказали нам свою помощь. Мы находимся уже в активной стадии реализации. После выхода из экспертизы немедленно приступим к строительству. Ожидаем, что до конца 2027 года основная конструктивная часть моста должна быть готова», — заявил Кирилл Бычков.

Он подчеркнул, что Ленский мост свяжет логистикой весь Дальний Восток, понизит цены на потребительские товары и позволит улучшить жизнеобеспеченность и безопасность людей.

Также, как отметил Кирилл Бычков, к

строительству моста будут привлекаться местные кадры. Об актуальных вакансиях можно узнать на сайте.

Напомним, о том, что мост через реку Лену будет построен, заявил президент России Владимир Путин 4 июля на встрече с выпускниками программы развития кадрового управленческого резерва Высшей школы государственного управления РАНХиГС.

Как ранее сообщил глава Якутии Айсен Николаев, по итогам совещания с помощником президента страны Максимом Орешкиным проект находится в высокой степени готовности.

Стоимость моста вместе с подъездными путями, по предварительным данным, снизилась до 130 млрд рублей. Ранее эта сумма составляла около 170 млрд рублей.

Сразу после одобрения госэкспертизой и принятия окончательного решения о размерах финансирования из федерального бюджета группа «ВИС» готова приступить к строительству объекта.

Анастасия ФИЛИППОВА.

**Центробанк:
мошенники придумали
новую схему обмана**

В Центробанке предупредили о новой схеме мошенничества. Теперь злоумышленники стали отправлять сообщения с приложением на «личный прием в Банк России». Для этого они используют подменный адрес электронной почты с указанием домена cbr.ru.

Свои письма преступники начинают с обращения по имени и отчеству, указывают время и настоящий адрес Банка России в регионе, где проживает их потенциальная жертва, поясняет регулятор.

После отправки письма мошенники связываются с человеком по телефону и пытаются выманить данные банковской карты и узнать СМС-код либо уговорить перевести деньги.

«Если вы не записывались на прием в Банк России, но получили подобное приглашение, не реагируйте на него и удалите сообщение», — рекомендует Центробанк.

Для уточнения информации можно позвонить в контактный центр Банка России по бесплатному номеру 8 (800) 300-30-00 (для звонков с мобильного — короткий номер 300).

Напомним, от обмана мошенников не застрахован никто. На уловку аферистов попадают даже сами банковские служащие. Поэтому помните, нельзя передавать никому свои персональные и банковские данные, отвечать на звонки с сомнительных номеров.

**Как будет работать
программа долгосрочных
сбережений граждан
в России**

Сбережения можно будет использовать в виде дополнительного дохода через 15 лет или после выхода на пенсию.

С 1 января 2024 года в России заработает программа долгосрочных сбережений граждан, которая позволит людям получать дополнительный доход к выплатам от государства после выхода на пенсию. Соответствующий закон 10 июля подписал президент страны, сообщает ТАСС.

Присоединиться к программе может любой житель России старше 18 лет. Участие в проекте — добровольное. Для этого нужно заключить договор с одним или

несколькими негосударственными пенсионными фондами (НПФ) сроком не менее 15 лет.

Закон, разработанный Минфином и Центробанком, предлагает сформировать долгосрочные сбережения за счет самостоятельных взносов и уже имеющихся пенсионных накоплений. Вносить средства в рамках программы сможет и работодатель.

Отмечается, что, если человек решит использовать в программе долгосрочных сбережений свои пенсионные накопления, то на формирование накопительной пенсии средства уже не вернут.

Чтобы стимулировать россиян к созданию долгосрочных сбережений, государство в течение трех лет будет софинансировать накопления тех, кто заключит договор в 2024-2026 годах и уплатит в виде взносов не менее 2 тысяч рублей за год. Максимальный размер поддержки составит до 36 тысяч рублей в год.

Сбережения можно будет использовать в виде дополнительного дохода после 15 лет участия в программе или при достижении 55 лет для женщин и 60 лет для мужчин. При этом есть возможность забрать деньги досрочно в любой момент, но сделать это без потери дохода не получится. Исключение — особые жизненные ситуации, к примеру, дорогостоящее лечение или потеря кормильца. Перечень видов дорогостоящего лечения, на которые можно будет направить сбережения, определит правительство РФ.

Если участник программы не доживет до пенсии, то сбережения перейдут наследникам.

Программа долгосрочных сбережений предоставляет ряд преимуществ для своих участников. Основные из них — это выгодные условия накопления и то, что вклады защищены государством, это гарантирует выплату средств в случае банкротства банка. Среди рисков — изменение законодательства, регулирующего программу.

**В Якутию прибудут
мощи святого
Георгия Победоносца**

В России продолжается принесение мощей небесного покровителя русского воинства святого великомученика Георгия Победоносца, святяны посетит в общей сложности сто городов. Всероссийский крестный ход с мощами святого Георгия начался накануне Дня Победы в храме святого великомученика Георгия Победоносца на Поклонной горе в Москве, сообщает пресс-служба Якутской епархии.

Ковчег с мощами святого Георгия прибудет в Преображенский кафедральный собор Якутска 22 июля в 20:30 и будет находиться там до 23 июля 15:00.

23 июля в 10:00 перед святыней будет совершена Божественная Литургия, а затем в течение всего оставшегося времени — молебны с акафистом святому великомученику Георгию Победоносцу. После этого мощи продолжат свой путь и направятся в город Мирный.

— Сынъяланга —

Билбэт эбит

Таптал уонна Эрэл - эдэр ыал. Бэйэ бэйэлэрин санга билсэллэр: ким тугу сөбүлүүрүн, тугунан умсугуйан дьарыктанарын, олох араас түгэннэригэр майгыларын-сигилилэрин. Чахчы, чахчы. Эдэр дьон саатар, биригэ устудьуоннаан, мин-эрин билсипит дьон буолбатах. Эрэл убаһыгар күүдэйди кэлэн баран, сангаһын дьүөгэтин "любовь с первого взгляда" гынан кэбинэн, дьэитигэр барарын уһатан-кэнгэтэн, хата, дойдугутар кийиит сүгүн-эрэн илпитэ. Биригэ төрөөбүттэргэн ыал буолбакка сылдыбыт кыра уоллара кэргэннэнэн, — сказала руководитель Пилотного проекта в Якутии ООО «БАС» Наталья

Саатар, атын-атын улуус оҕолоро буолан сангарар диалектара, оннооҕор сангаларын интонацията уратылаах. Өйдөрө-санаалара, олоххо сыһыаннара кытары атыннаах. Ол иһин этэллэр эбит, «ол улуус дьоно наһаа улахамсыктар», «бу улуустар наһаа киһиргэстэр», «оо, итилер налыччы дьон», онтон да атын сыанабылы биэрэллэр.

Кинилэргэ барыта - сонун, санганы арыыйы. Өйдөспөт буолуу табыстабына, хайа хайалара да күлэн кэбинэр, кутуйахтан слону онгорбот буола сатыыллар. Элбэх өйдөмөт түгэн Эрэл өттүтүн тахсар. Көнөтө бэрт буолан, тапталлаах Тапталын истэргэ, өйдүүргэ кыһанар. Онтон Таптал кыра кылаастан ас астаан, истэнэн, аҕа-тынаан биригэ сылдыбы эймэкэчийэн, күүһү-кыабы, сатабылы эрийэр уол туох баар үлэтин тулуппат буолан, ийэтин

дьүөгэлэрэ сөбө хайҕыыллара. «Тапталы кэргэн ылбыт уол абыранар» диэбиттэрэ оруннаах буола. Ол эрэн, Эрэл даһаны «бу ыал ийэтин үлэтэ» диэн көрөн турбат. Онон үлэлэрин үөр-көтө үлэлээн, бүтэрэн-оһорон иһэллэр, бүгүн онгоһуллары сарсынныга кээспэттэр.

Бу бүгүн Таптал тугу эккэ ымсыран убаһа фарша ыллылар. Киһэ эмиз үлэлии барар буолан, кэргэнин соруһар:

- Эрэлчээн, эрэллим! Фаршын ирдэбинэ туустан баран төкүнүтэн таһаараар. Атын тумалайаһын, этин амтана уларыһыа. Мин кэлэхпинэ тугу эт сизхи-ит.

Киһээнни бэлэмнэнииттэн Таптал өрө көтөҕүллэн кэллэ. Киһи үөрүөх, улуус «Үлэ, спорт, культуура» фестивалыгар бастаары нэһилиэтин дьонно туруммуттара сүрдээх. Кулуупка батыспат үлгүрэр. Ырыа диэтэххэ ырыа, үңкүү диэтэххэ үңкүү,

сыанга диэтэххэ сыанга. Уонна ахтылбаннаах этин сиз дии. Таптал таһаары уларыттан, илиитин суунаан, остуолугар тугу этин сизри кэтэһэн олорто. Эрэл ми-чээрдэбитинэн биригэ төп-төгүрүк быһылаах фаршын киллэрэн остуолга уурда.

Таптал хаптаҕайтан быһыыта эрэ уларыттыт төгүрүгү көрөөт, тылыттан матта, онтон Эрэлди көрдө, ыган сангарда:

- Бу тугуй?

- ?

Эрэл «эмиз тугу эрэ сыһа онгорбутун быһыылаах» диэн, эмиз этин көрдө. Эрэл бииккэнэн киһи айаҕар баттар гына тонгору билбэттэн Таптал күлэн тобо барда. Улаһана бэрт буолан сизгэ тонгмотох тууһаммыт фарштарын, Таптал үөрэтиитинэн бииккэнэн онгорбутунан бардылар.

Мирослава.

В трудные минуты важно обратиться за помощью к нужным людям. Зачастую оставаясь в неведении, не зная куда податься за поддержкой, трудно совладать собой и оставаться в здравом рассудке. Именно поэтому филиал «Центр социально-психологической поддержки молодежи РС(Я)» Нюрбинского район, оказывает оперативную помощь и поддержку гражданам.

В данное время в поддержке очень нуждаются семьи участников СВО: родители, жены, дети, родственники. После объявления мобилизации многих шокировало это известие, психологи Центра социальной-психологической помощи сразу взялись за поиск нуждающихся. В этом им помогли кураторы наслегос.

«Многие отказываются от помощи, ссылаясь на то, что не нуждаются в ней. Особенно прибывшие в отпуск участники СВО. Но мы ведем еженедельные перегово-

ры с их женами и матерями, анализируя их состояние, чтобы вовремя оказать помощь. Прибывшим в центр, оказывают психо-эмоциональную помощь и поддержку, проводят диагностику и консультации. Самое сложное в работе это сопровождение на похоронах, труднее всего эмоционально и психологически, когда ты переживаешь их боль и переживания», - поделилась Николаева Анастасия Алексеевна, социальный педагог Нюрбинского филиала Республиканского психологического центра.

Со стороны психологов проведены за-

- СВО -

Психологическая помощь участникам СВО и их семьям

нятия, направленные на наблюдение ментального и эмоционального состояния. Около двух раз в месяц проводятся групповые занятия для мам и жен, где желающие могут поделиться трудностями или своими проблемами. Много случаев, когда жены просто не знают как заниматься некоторыми бытовыми делами, ввиду того, что всем раньше занимались их мужья. Основной задачей групповых занятий является поддержка друг друга, делиться информацией и своим опытом, вместе проходят через трудности. Проводятся разные тренинги, акции.

Недавно в Нюрбе была создана группа жен мобилизованных под руководством Плотниковой Варвары Георгиевны. Придуманы разные проекты, фотопроект «Жен-героев» и т.д.. Совместно с литературным объединением «Нюрба уоттара» 8 июля состоялась презентация карманного сборника стихотворений писателей Нюрбинского района. В дальнейшем планов у группы жен мобилизованных очень много.

Для детей в июне был организован летний клуб. Проводились мастер-классы, арт терапии, глинолечения, игровые занятия и т.д.

Сейчас, в это непростое время крайне важно в сложных ситуациях уметь попросить о помощи. Ведь это поможет снять с плеч часть проблем, значительно разгрузить жизнь и наладить связи с другими людьми.

Кира ПАХОМОВА.

Оплатите все ЖКУ в "один клик" через сервис "Объединенный платежный документ"

В Якутии внедрён сервис "Объединенный платежный документ" (ОПД), с помощью которого население может оплачивать жилищно-коммунальные услуги в одном месте и "одним кликом" на республиканском портале госуслуг <https://e-yakutia.ru/>

Предпосылками для внедрения сервиса ОПД стал переход собственников жилья на прямые договоры с ресурсоснабжающими организациями, что привело к появлению большого количества платежных документов, часть из которых не доставлялась потребителю, либо отсутствовало единое окно для оплаты по всем поставщикам услуг.

Данный сервис объединил разные информационные системы поставщиков услуг и сегодня более 350-ти организаций, в числе которых НКО "Фонд капитального ремонта РС (Я)", ПАО "ДЭК", АО "Сахатранснефтегаз", АО "Водоканал", АО "Теплоэнергия", ГУП "ЖКХ РС(Я)", региональные операторы по вывозу мусора, УК и ТСЖ, предоставляют возможность населению оплачивать ЖКУ через сервис ОПД.

Уникальность сервиса ОПД в том, что он даёт возможность:

- Увидеть все начисления в разрезе услуг, по максимальному числу поставщиков услуг.
- Ввести приборы учета и просмотреть архив предыдущих показаний и оплат.
- Оплатить все услуги в "один клик", любой банковской картой.
- Сохранить, распечатать Объединенный платежный документ.

Совершить оплату в сервисе "ОПД" удобно и легко. Для этого необходимо сделать всего несколько шагов:

- Для входа на портал "Государственные и муниципальные услуги РС(Я)" открываем любой браузер и набираем в адресной строке: <https://e-yakutia.ru/>.
- Через кнопку "Войти" проходим авторизацию в ЕСИА портала ГОСУСЛУГ.
- На главной странице переходим по вкладкам: ОПЛАТА - ЖКХ - ОПЛАТИТЬ ВСЕ УСЛУГИ В ОДИН КЛИК.
- Если в сервисе впервые, необходимо добавить своё домохозяйство, заполнив необходимые поля. При следующем входе в личный кабинет, повторное добавление домохозяйства не требуется.
- Нажав на добавленный адрес, вы можете просмотреть свои начисления, внести показания приборов учета и оплатить в "один клик" картой любого Банка.
- Получите чек об оплате на электронную почту, указанную при регистрации в ЕСИА.
- В специальных разделах можно просмотреть историю введенных показаний и произведенных оплат.
- Сохраните или скачайте объединенный платежный документ в электронном виде.

По вопросам оплаты через сервис ОПД можно обращаться в ООО "Якутская процессинговая компания "Платежи" в рабочее время по тел.:8(4112) 40-20-32, platezhi.yakutsk@inbox.ru

СВЕДЕНИЯ

Для проведения выборов депутатов Нюрбинского районного Совета, глав и депутатов представительных органов муниципального образования, депутатов наслежного Совета сельского поселения 10 сентября 2023 г. ИП Анисимова Елизавета Алексеевна предоставляет следующие услуги по изготовлению печатных предвыборных агитационных материалов (установлены тарифы на 1 экз.):

Установлены тарифы на 1 экз.:

1. Избирательный бюллетень формата А4 - 25 руб.;
2. Избирательный бюллетень формата А3 - 50 руб.;
3. Распечатка на формат А4 черно-белая - 25 руб.;
4. Распечатка на формат А4 цветная - 100 руб.;
5. Распечатка на формат А3 черно-белая - 50 руб.;
6. Распечатка на формат А3 цветная - 150 руб.;
7. Подписной лист формата А4 - 30 руб.;
8. Баннер 1 кв.м. - 700 руб.

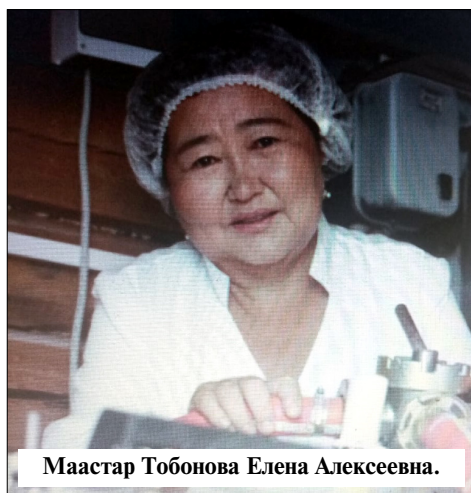
Көннөрүү

Хаһыат от ыйын 6 к. 26 №-гэр 6 балаһаҕа "Суол тэлэн иһэллэр" диэн Афанасий Иванов суруйуутугар хаартыскалар анныларыгар дьон аатыгар техниксэй

биричинэнэн бутуур тахсыбытын манньк көннөрөн аабын.

Ааптар уонна редакция тустаахтартан бырастыы гыналларыгар көрдөһөллөр.

Редакция.

Маастар Тобонова Елена Алексеевна.

Ыанныксыт Чочанова Наталья Николаевна.

- Совет специалиста -

Что делать при встрече с медведем: инструкция от МЧС

Если зверь напал на вас, то отбивайтесь

Медведей стали чаще встречать рядом с населенными пунктами в Якутии. Нередко такие визиты заканчиваются нападением животного на человека. В региональном МЧС рассказали, как вести себя на природе, чтобы избежать встречи с хищным зверем, и что делать, если вы всё-таки с ним столкнулись.

В лесу старайтесь держаться проторенных дорог, открытых мест и редколесий. Так легче заранее увидеть медведя. Не ходите в одиночку: вероятность того, что животное проявит агрессию по отношению к группе людей, меньше.

На всякий случай возьмите с собой свисток и перцовый баллон, они могут пригодиться, чтобы отогнать диких животных. Перед уходом в лес обязательно предупредите близких о том, куда идете и когда вернетесь.

Как выжить при встрече с медведем

Увидев медведя издали, ни в коем случае не паникуйте и не бегите - отходите незаметно. Если вы находитесь с подветренной стороны, и зверь не обратил на вас внимания, то старайтесь не шуметь.

Если медведь заметил вас и не скрылся, то попытайтесь отогнать его громкими криками, примените свисток. По возможности создайте иллюзию большого роста - поднимите высоко руки с накиннутой курт-

кой или рюкзаком, поднимите над головой вещи, заберитесь на камень или дерево. При этом отступайте медленно и не поворачивайтесь к животному спиной.

Также избегайте медвежат. Защищая своего детеныша, мама-медведица не остановится ни перед чем.

При встрече со зверем с близкого расстояния спасатели советуют притвориться мертвым - лечь на землю в позу эмбриона или на живот, сомкнуть руки на шее и защищать голову. Есть свидетельства о том, что атакующие медведи порой теряют интерес к неподвижно лежащему человеку. При этом, как отметил натуралист Роман Шаволов, такая тактика не всегда может быть полезна и стоит напугать медведя до близкого контакта.

Если медведь напал на вас, то отбивайтесь. Постарайтесь нанести ему как можно более болезненные удары, используйте все подручные средства, от боли хищник может прекратить атаку и уйти. Главное - помнить, что у вас всегда есть шанс сохранить свою жизнь.

Единый телефон вызова экстренных служб 112, телефон оперативного дежурного Службы спасения Якутии (4112) 45-90-19.

Напомним, 9 июля в Хангаласском районе в 15 км от села Качикатцы медведица с медвежатами напала на местную жительницу. Женщине удалось выжить.

ЯСИА.

— СВО —

При трудоустройстве участников СВО работодатели получают субсидии

Об этом 11 июля во время брифинга сообщила руководитель отдела активной политики занятости и государственного контроля Государственного комитета по занятости населения РС (Я) Марианна Заровняева.

«В рамках специальной программы стимулирования найма, которая действует на территории всей страны, работодатель получает субсидию в размере 3 МРОТ после истечения первого, третьего и шестого месяцев при трудоустройстве участников специальной военной операции», — пояснила она.

Напомним, Правительством Российской Федерации принято постановление, которым утверждены меры по стимулированию работодателей по занятости ветеранов боевых действий, принимавших участие в СВО, а также членов семей лиц, погибших или умерших при выполнении

задач в ходе специальной военной операции. Субсидия в расчёте на одного трудоустроенного равна трем МРОТ, увеличенному на районный коэффициент и сумму страховых взносов. Первый платёж работодатель получает через месяц после трудоустройства соискателя, второй — через 3 месяца, третий — через 6 месяцев.

«Также в закон о квотировании для трудоустройства граждан, испытывающих трудности в поиске работы, в мае 2023 года внесены изменения о том, что работода-

тель обязан трудоустроить участников СВО и членов семей лиц, погибших или умерших при выполнении задач в ходе специальной военной операции, если среднесписочная численность работников составляет более 35 человек», — сообщила Марианна Заровняева. Такие предприятия обязаны резервировать 1% рабочих мест для социально уязвимых групп граждан: несовершеннолетних, инвалидов, лиц, освобождённых из мест лишения свободы, многодетных родителей. Теперь места

будут квотироваться и для участников СВО и членов семей погибших или умерших участников спецвоенной операции.

В целях исполнения поручения Главы Якутии Айсена Николаева с ноября 2022 года в республике службами занятости в приоритетном порядке ведётся трудоустройство участников специальной военной операции, уволенных с военной службы, а также членов их семей.

«На сегодня из 47 обратившихся органы службы занятости населения участников СВО трудоустроено 16 человек. Из 92 обратившихся членов семей военнослужащих трудоустроено 37 человек. В рамках трудоустройства на переобучение направлены 21 участник СВО и 27 членов их семей», — сообщила она.

Пресс-служба Главы РС (Я) и Правительства РС (Я).

— Кэриэстэбил —

Күндү тапталлаах аҕабыт сырдык кэриэһигэр

Биһиги аймак саамай убаастыыр, таптыыр киһибит НИКИ-ФОРОВ Афанасий Иванович ыарахан ыарыттан соһумардык күн сириттэн барбыта от ыйын 15 күнүгэр 40 хонуга толо.

Афанасий Иванович 1968 сыллаахха ыам ыйын 24 күнүгэр сопхуос оробуочайа Никифоров Иван Иннокентьевич уонна дьэе хаһаайката Иванова Мотрена Ивановна дьэе кэргэттэригэр төрөөбүтэ. Афоня кыра эрдэбиттэн сыты-хотуу, үчүгэй үөрэхтээх, оскуола пионерскай, комсомольскай тэрилтэлэрин үлэригэр актыбынайдык кыттар, барыга бары дьобурдаах, оскуола биир кизэн туттар оҕото буола улааппыта. Ол да иһин 1983 сыллаахха Сэбиэскэй Союус аатырбыт "Артек" пионерскай лаабырын путевкатынан баһарадаланан, араас омум оҕолорун кытта бииргэ сынньанан, билсэн-көрсөн, билиитэ-көрүүтэ кэнгээн кэлбитэ. Кини төрүүбүттэн ийэлэрэ ыарыһах, сурбаан-тэллэх киһитэ буолан, онтон онуска үөрэнэ сырыттаҕына олохтон туораан, игирэтин ангара Колялын оҕо эдэтириттэн туохтан да ингэн-толлон турбакка олоххо көрсүлүр ханнык баҕарар боппуруоһу бэйэлэрэ быһаарар, санаабыттарын, былааннабыттарын бэйэлэрэ онгорор буола улааппытара. Бииргэ төрөөбүттэр үөрэнэ, аармыйаҕа сулууспалы, үлэли төрөөбүт дьэиэлэриттэн араас дойдуга тарбаһаннар кинилэр дьэе ис-тас үлэтин барытын дьарамай санныларыгар сүгэн улааппытара.

мандирынан сылдыбыта.

Аармыйаттан кэлэн сопхуоска оробуочайды сылдьан ЯГСХА-ҕа зоотехник үөрбэр кирибит. Ити сыл оҕо эрдэтириттэн харахтарынан хайбаспыт, сүрэхтэринэн сөбүлэспит, ППТУ-га үөрэнэ сылдьар кыһы Дашаны кытта ыал буолбуттара. Ол үөрэнэ сылдьан дьэе кэргэнин балаһыанньатынан кэтэхтэн үөрэххэ көспүтэ. Ити кэмгэ сопхуоска оробуочайдабыта. 1993 сыллаахха "Хорула" КП-га 2 сыл тилэри эт-үүт биригээдэтин биригэдириинэн үлэ-лээбитэ. Онтон тыа хаһаайыстыбатыгар санга сүүрэн кириитин өйөөн сүүрэн-көтөн бааһынай хаһаайыстыбатын тэринэн үлэ-лээбитэ.

1997 сыллаахха Дьокуускай куоракка ыалынан көһөн тиийэн тутар этэрээт командирын солбуяаччытынан, ыччат үлэтин биржатыгар, Дьокуускай куорат дьаһалтатын баайга-дуолга кэммитигэр үлэ-лээн сылдыбыта. Кини олус дойдумсаҕа. Онон 2000 сылаахха Хорулатыгар төнөн кэлэн бэйэтэ тэрийбит "Төбүрүөн" бааһынай хаһаайыстыбатын салайбыта. Ити кэнниттэн 9 сыл устата көчөгартан саҕалаан Ньурба оройуонун олох-дьаһах хомунаалынай хаһаайыстыбатын Хорулатааҕы учаастагы салайааччытыгар тийэ 2012 сыллаахха диэри ситиһиилээхтик үлэ-лээбитэ.

Төрөөбүт-үөскээбит Хорулатын дьонно 2012 сыллаахха нэһилиэк дьаһалтатын баһылыгынан таланнар 2016 сылга диэри үлэ-лээбитэ. Марха-Хорула суолун манньк оноруохха сөп эбит диэн

идея кириэн, өрөспүүбүлүкэ мелиорациятын салайааччыта Гуляева кытта уопсай тыл булан үлэтин саҕалаабыта. Нэһилиэтин сайдытын туһугар элбэхтик сүүрбүтэ-көппүтэ.

2021 сыллаахха үлэтин ыстаһынан биэнсийэҕэ тахсыбыта. Түүннэри-күннэри үлэ-лээн-хамсаан отуччалы сүөһүнү кыстатан көрөн-хараһан олорто.

Афанасий Иванович кэргэнинэн Дария Спиридоновналыын 3 оҕону иитэн, үөрэхтэтэлээн, сорхотуну ыал онгортоотулар, 2 сиэннээхтэр.

Афанасий Иванович биһиги нэһилиэк биир саамай актыбынай позициялаах киһитэ этэ. Биир да нэһилиэк мунньаҕа кинитэ суох ааспата. Нэһилиэтин кыһалгаларын үөһө салалтаҕа сыгытык туруорсара, бэйэтэ сөп диэбитин кинилэргэ тиздэн, итэҕэтэн тэйэрэ. Күнүн үлэ-лээх киһи курдук дьаһалта хонтурулатын саҕалаабыта. Кини оскуолаҕа үөрэнэр сылларыттан нэһилиэк художественнай самодеятельноһун кэнсиэртэрин солбуллубат ытыааччыта этэ.

Аҕабыт Афанасий түргэн-тарбан туттуулаах, сыдам сырыылаах, туһу тутунан бьрт түргэнник бүтэрэн-оһорон иһэр киһи этэ. Дьэе кэргэнигэр, оҕолоругар олус кыһанньылаах, аламаҕай сыһаннаах ыал аҕата этэ.

Манньк хаарыаннаах киһибитин уодаһыннаах ыарыы обургу саамай үлэриин-хамсыыр, айартутар сааһыгар - баара-суоҕа 55 сааһыгар илдэ барда.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, ыараппыт, убайыт Афанасий Иванович, эн олоҕуб олбуун, үтө быһыын-майгыны биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар өрүү ингэн сылдыбаҕа.

Аҕабытын эмискэ сүтэрбит ыарахан күммүтүгэр улахан өйө-бүт буолбут олохтоох дьаһалтабытыгар, түөлбөбит олохтоохторугар, оскуола, дьыссаат кэлэктиибигэр, бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, уруу-аймах дьоммутугар, оҕолорбут бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, кэллигэлэригэр, бука барыгытыгар дьэе кэргэммит аатыттан улахан махталбытын тиздэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, Дьокуускайтан, Мэнгэ-Ханаластан, Ньурбаттан аймахтара.

Убаастыыр бииргэ үлэ-лээбит кэллигэ-бит, табаарыспыт ВАСИЛЬЕВ Павел Валентинович күн сириттэн хомолтолоохтук барбытынан кини дьэе кэргэнигэр, чугас дьонно-ругар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Реанимация кэлэктиибэ.	Күндү бииргэ үөскээбит доҕорбут, Күн-дээдэттэн төрүттэҕэ КОПЫЛОВ Тимофей Тимофеевич уһун ыарахан ыары кэнниттэн күн сириттэн күрэммитинэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар кутурбаммытын холбуубут.
Антоновка олохтоохторугар, үлэ-лээн-хэтэригэр Наталья, Валентин Васильевтарга тапталлаах уоллара Павел олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит, төрөөбүт буора сымнаҕас суорбаан буол-лун. Наталья Егоровна Антоновка бииргэ үөрэммит доҕотторо.	Яковлевтар, Николаевтар, аймахтара, оҕолоро.
Күндү ыараппыт, убайыт таайыт, Ньурба Поспотугар, "Березка" маҕа-һыныҕа үтө суобастаахтык көчөгэр-охраннигынан үлэ-лээбит АНТОНОВ Филипп Филиппович күн сириттэн туораабытынан чугас дьон-угар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Чугас дьон Александр, Ивановтар, Горловтар.	Тапталлаах ийэбит МИХАЙЛОВА Валентина Прокопьевна уһун ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытынан диригник куртууһан ту-ран иһитиннэрэбит. Быдан дьылыларга бы-раһаай. Таптыбыт, ахтабыт. Оҕолорун, күтүөттэрин, кийинтэрин, сиэннэрин.
Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, 76 саастаах Михаил Романович МЕСТНИКОВ от ыйын 6 күнүгэр ыарахан ыарыттан күн сириттэн букатыннаахтык барда... Диригник хомойон туран иһитиннэрэ-бит. Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.	Өр сылларга бииргэ үлэ-лээбит күндү дьүөгэбит Валентина Прокопьевна күн сириттэн туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэ-лэстэ-бит. "Биһик" уһуһан кэлэктиибэ.
"Инвестиционной тутуу управлениетын" Муниципальной казенной тэрилтэ кэлэктиибин аатыттан, бу тэрилтэҕэ өр сыл-ларга үтө суобастаахтык үлэ-лээбит, Ньурба улуһугар араас элбэх тутуулары салайан ыыппыт, "Почетный строитель России" Бэлэе хаһаайына, тутуу бэтэрээнэ МЕСТНИКОВ Михаил Романович күн сириттэн туораабытынан кэргэнигэр Мария Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэ-ригэр, бары чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.	Чугас ыалдыт, дьүөгэбит МИХАЙЛОВА Валентина Прокопьевна уһун ыарахан ыарыттан күн сириттэн барытынан оҕолоругар, кийинтэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр дириг кутур-баммытын тиздэбит. Ылалара Николаевтар, Егоровтар, Архиповтар.
Выражаем соболезнования родной сестре Маргарите Александровне, родным и близким по поводу гибели при выполнении задач специальной военной операции ГРИГОРЬЕВА Николая Александровича. Вечная память. Скорбим вместе с вами. Коллектив Центральной районной библиотеки им. Ф.Г. Сафронова.	Антоновка олохтооһо, ыкса ыаллаһан олоҕубт ыалбыт кыыстара, эдьийибит курдук саныыр киһибит МИХАЙЛОВА Валентина Прокопьевна ыарахан ыарыттан күн сириттэн күрэм-митинэн оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурба-ммытын тиздэбит, аһыгытын тэнгэ үлэ-лэстэ-бит. Яковлевтар оҕолоро.
9 июля 2023 г. после продолжительной болезни на 72-м году жизни скончался наш брат, отец, дедушка, муж ТИМОФЕЙ Тимофеевич КОПЫЛОВ, ветеран труда, отличник разведки недр России. Вся его жизнь была посвящена семье и любимой профессии, в которой он вырос от техника до начальника отряда, государственного эксперта и инспектора. Мы помним его как надежного опору для родни, друзей и коллег, искреннего и порядочного человека. Родные.	Күндүтүк саныыр оҕо сааспыттан алтын кэлбит бииргэ үөрэммит доҕорбут, Октябрьскай нэһилиэк олохтооһо МИХАЙЛОВА Валентина Прокопьевна ыарахан ыарыттан олохтон күрэммити-нэн оҕолоругар Проняҕа, Машаҕа, Саша-ҕа, Наташаҕа уонна кинилэр дьэе кэргэ-тэригэр дириг кутурбаммытын биллэрэ-бит, аһыгытын тэнгэ үлэ-лэстэбит. Валайыт сырдык мөсүүнэ, эйбэс май-гыта мэлдьи биһиги өйбүтүгэр хаалыа. Бииргэ үөрэммит оҕолоро.
Күндү бииргэ үөрэммит, үөскээбит табаарыспыт КОПЫЛОВ Тимофей Тимофеевич уһун ыарахан ыары кэнниттэн күн сириттэн күрэммитинэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг хомолтобуун холбуубут. 1968 сыллаахха 1-кы оскуоланы бүтэрбит выпускниктар.	Ахтабыт, саныыбыт, суохтуубут... Олобун сыллара: 08.04.1949 - 10.07.2023 Тапталлаах кэргэним, күн күбэй ийэбит, эйбэс эбээбит, хос эбээм - Ньурба Чап-пандатын Бочуоттаах олохтооһо, Сэбиэскэй Союус үлэтин бэтэрээнэ, Саха Өрөс-пүүбүлүкэтин Үөрэҕири салаатын Бо-чуоттаах бэтэрээнэ, нуруот Үөрэҕири-тин туйгуна ЛБВОВА Саргылана Алексеевна 74 сааһыгар ыарахан ыарыттан от ыйын 10 күнүгэр күн сириттэн букатыннаахтык барытынан диригник куртууһан бил-лэрэбит. Тинэх суолугар атаарга бырастыла-һы Дьокуускай к. Некрополь траурнай саалатыгар (Серг. шоссе 5 км, 2/8) от ыйын 14 күнүгэр сарсыарда 10 чаастан буолар... Бүтэхти остуола - күнүс 13 ч. Касиль-никова ул., 3 Б. Олонхо банкетын саалата. Кэргэнэ, оҕолоро, кийинтэригэр, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэнэ.
Уважаемая Галина Тимофеевна! Коллектив МБОУ Нюрбинский техни-ческий лицей им.А.Н.Чусовского выра-жает глубокое соболезнование и искрен-нее сочувствие в связи с безвременным уходом из жизни от продолжительной бо-лезни вашего брата КОПЫЛОВА Тимофея Тимофеевича, отличника разведки недр России, ветера-на труда. Коллектив лицей.	Күндү эдьийибит Ньурба Чаппандатын Бочуоттаах олохтооһо, педагогическай үлэ Бочуоттаах бэтэрээнэ, Үөрэҕири салаатын туйгуна, истинг кэргэн, күн кү-бэй ийэ, эйбэс эбээ, хос эбээ ЛБВОВА Саргылана Алексеевна ыарахан ыарыттан олохтон туораабыты-нан дириг кутурбаммытын холбуубут. Ньурбаттан, Бүдүүттэн, Дьокуускайтан чугас дьонно Саввиновтар, Осиповтар, Ивановтар, Пестрякова.

Генеральной директор
Стручкова Н.М.
Кылаабынай редактор э.т.
Петрова Л.И.

НЬУРБА
ОГНИННУРБЫ

Хаһыат Саха сиригэр сибээс,
информационнай технологиялар
уонна маассабай коммуникациялар
эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай
сулууспатын Управлениетыгар
(Роскомнадзор) 03.06.2020 с.
регистрацияланна.

ПИ № ТУ 14-00551

Тэрийэччилэр:
Саха Республикатын Правительствота,
Саха Республикатын "Сахабэчээт" Государственной
автономнай тэрилтэтэ.
Таһаарааччы: СР "Сахабэчээт" ГАУ

Таһаарааччы аадырыһа:
677000 Дьокуускай к. Орджоникидзе ул. 31.
Тел. 8-4112-343917, e-mail: sakhabecheat@mail.ru
Редакция, типография аадырыһа:
678450 Ньурба к. Ленин ул., 37.

Телефона:
Кылаабынай редактор,
компьютернай отдел - 2-33-32.

e-mail: redakcia06@mail.ru

Хаһыат чэппиэргэ тахсар.
Тыла: сахалыы, нууччалыы

Индекс: ПИ 988
Тираж 663.
Объем - 12 стр.
формата А3.
Сыаната - 38 солк.
12.07.2023 с.